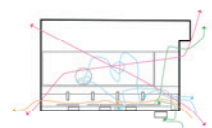
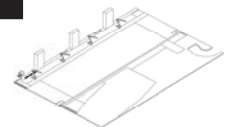

ROTTERDAMSE

PUBLIEKE

PLEKKEN

Onthulling van de Pathé

Hier is het dan eindelijk: mijn afstudeerboek. Na een proces van bijna anderhalf jaar mocht ik op 19 januari mijn ontwerpvoorstel aan een klein gezelschap van vrienden, collega's, mijn commissie en familie presenteren.

Dit boek neemt de lezer mee door mijn zoektocht. De zoektocht naar wat mijn fascinatie voor publieke gebouwen is, hoe ik hun positie zie binnen onze publieke ruimte en welke rol ontmoeting en gebruik van dit soort plekken voor een stad kunnen spelen. Rotterdam is een stad die mij sinds ik hier woon altijd weer verrast. Vanwege de verschillen, diversiteit, contrasten en onverwachte plekken. Maar vooral ook omdat er hier altijd ruimte blijkt te zijn voor experiment en je beleeft hoe architectuur en stedenbouw de stad door de tijd heen veranderen.

De stad heeft een aantal publieke plekken die vanwege hun historie, functie en gebruik essentieel zijn voor het beleven en gebruiken van de stedelijke ruimte.

Met dit project ben ik ook op weg gegaan mijzelf als ontwerper en architect beter te leren kennen. Ik hoop dat uit dit boek duidelijk wordt dat ik liefde heb voor de stad, voor de bijzonderheden, uitdagingen en mensen die dit hun thuis noemen. En dat ik altijd naar deze ruimte zal kijken als één geheel, de leefomgeving van de mens waarin stedenbouw en architectuur nooit los van elkaar gezien kunnen worden.

COMMISSIE

Voorzitter:
Margit Schuster
Rotterdamse Academie van Bouwkunst

Mentor:
Tomas Dirrix
Atelier Tomas Dirrix

Externe criticus:
Elsbeth Ronner
Lilith Ronner van Hooijdonk

Toegevoegde externe criticus:
Marius Grootveld
Veldwerk Architecten

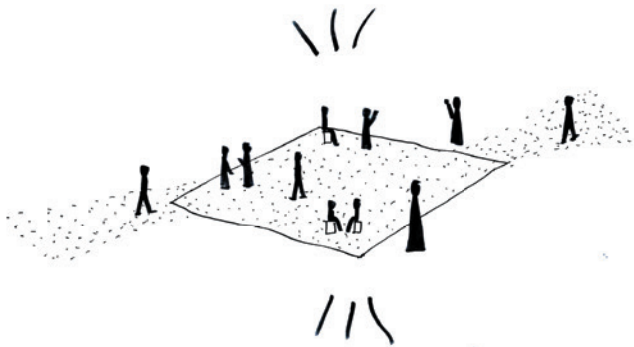
AFSTUDEERDER

Arianne Fleege

INHOUD

Intro	9-15
Onderzoek	16-81
Locatie	82-111
Onthulling van de Pathé	112-155
Slotwoord	156-157
Dankwoord	162-163
Bronnen	164-165

INTRO

De publieke ruimte zie ik als een netwerk dat bestaat uit plekken verspreid door onze steden. Deze plekken hebben verschillende schalen en functies. Het kunnen straten, pleinen, parken, paviljoens of publieke gebouwen zijn. Hier komen de stadsbewoners elkaar tegen, ontmoeten elkaar. Door deze ontmoeting ontstaat er iets ontastbaars, een gevoel: empathie voor de ander.

Publieke gebouwen spelen binnen dit netwerk een belangrijke rol. Ze zijn publiek omdat ze door openbare middelen gefinancierd worden en een maatschappelijk relevant programma huisvesten, zoals een bibliotheek of stadhuis.

Voor mij zijn er hiernaast nog andere types publieke plekken. Het ene type is vrij toegankelijk, heeft geen specifiek programma en zit vaak in de transitie tussen de publieke ruimte en een publiek gebouw. Zo kun je bijvoorbeeld in de foyer van de Centrale Bibliotheek in Rotterdam met vrienden schaken zonder een boek uit te lenen.

Het andere type zijn plekken die een commercieel programma huisvesten en daardoor niet algemeen toegankelijk zijn. Deze commerciële plekken trekken een brede groep stadsbewoners aan en zijn in die zin ook maatschappelijk relevant. Tegelijkertijd scheiden commerciële ruimtes zich scherp af tegenover de publieke ruimte. Afhankelijk van de locatie kun je je afvragen of deze harde scheiding maatschappelijk en ruimtelijk gewenst is. Met name op prominente plekken leidt deze afsluiting ertoe dat het netwerk van publieke ontmoetingsplekken wordt onderbroken.

De Pathé gelegen in hartje Rotterdam is een voorbeeld van zo'n plek. Het gebouw staat dominant gesitueerd op het Schouwburgplein omgeven door De Doelen en Theater Schouwburg. Deze drie gebouwen onderscheiden zich niet alleen in hun cultureel programma, maar vooral in de doelgroep die zij aantrekken. De bioscoop is nog steeds een van de meest bezochten plekken voor vermaak in de stad en je kunt hier eigenlijk alle Rotterdammers tegenkomen.

In het eerste ontwerp van Koen van Velsen was het gebouw als verlenging van het Schouwburgplein gedacht. Op het opgetilde binnenplein kon je met vrienden die niet naar de bios wilden een drankje drinken voordat je de zaal binnen liep. De afgelopen jaren heeft de bioscoop een verandering ondergaan die door de digitalisering is versterkt. Tegenwoordig moet je meteen achter de entreeuren de QR-code scannen. Het zicht naar buiten wordt afgeschermd door de foodcourt die op het binnenplein ligt. De relatie met het Schouwburgplein en het omliggende culturele programma is verdwenen. De gevel markeert de scheiding waar het publieke stopt en de commerciële ruimte begint duidelijk en hard.

Het ontwerp gaat in op de vraag hoe de Pathé weer meer in de publieke ruimte geïntegreerd kan worden. Hoe kan deze plek een nieuwe schakel in het netwerk van publieke plekken worden?

De hoofdingreep voor de transformatie van het gebouw is het zichtbaar maken van het binnenplein. De gevel verdwijnt en de drie zwevende zalen worden zichtbaar.

Het binnenplein wordt onderdeel van de omliggende publieke ruimte. Het commerciële programma, de bioscoop, blijft bestaan en er wordt een nieuwe ruimte toegevoegd aan de stad. Een plek waarop fysieke en sociale verbindingen plaats kunnen vinden, een nieuw knooppunt in het netwerk van ontmoeting.

Misschien ontstaat er zo ook een ander type "publiek gebouw" dat een commercieel programma op een prominente locatie met de publieke ruimte verbindt en dus een sterker publiek karakter krijgt. De scheiding tussen publiek en niet-publiek/commercieel vervaagt en er wordt een nieuw reservoir voor ontmoeting en gebruik ontsloten. Mijn ontwerp kan gezien worden als een pleidooi voor het samen-leven in een stad in plaats van langs elkaar heen leven. Het ontwerp wil laten zien hoe dit ruimtelijk gefaciliteerd kan worden.

VERLEDEN

Scheiding van het publieke en het private

Thuis was een plek waarop je emotie mocht vertonen.
De publieke ruimte was een plek van formele ontmoeting
en van representatie. Ging je naar buiten dan droeg je ook
andere kleding.

In de publieke ruimte waren een aantal openbare
gebouwen te vinden die voor gemeenschappelijk gebruik
bedoeld waren en de rituelen daaromheen.

De vermenging van publiek en privé

Deze vermenging uit zich in het gedrag dat in de publieke ruimte vertoond wordt: bij voorbeeld het vertellen van levensverhalen aan de telefoon terwijl je in de trein zit. Tegelijkertijd is er een trend dat de commerciële ruimte zich steeds meer afsluit tegenover de publieke ruimte.

Dit leidt ertoe dat de stedelijke ruimte minder toegankelijk voor ontmoeting van stadsbewoners wordt.

Afhankelijk van de locatie kun je je afvragen of deze harde scheiding maatschappelijk en ruimtelijk gewenst is.

TOEKOMST?

Adaptatie en herinterpretatie van publieke plekken

Ik heb me afgevraagd hoe we opnieuw naar het publieke gebruik van de stedelijke ruimte zouden kunnen kijken.

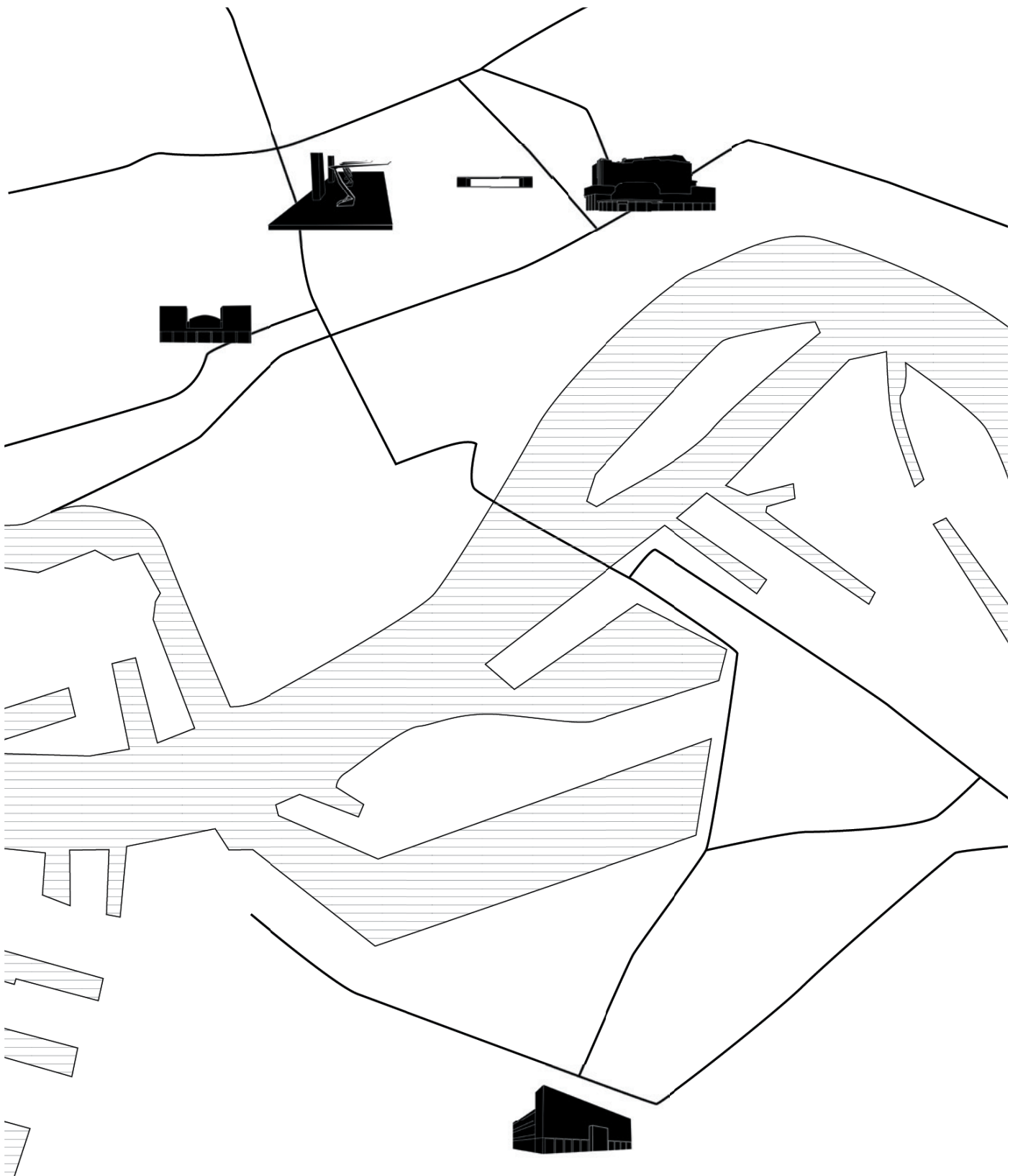
Welke plekken trekken vanwege hun programma of karakter al een breed publiek aan?

Hoe kunnen we deze ruimtes verder openen voor de stadsbewoners?

Hoe kunnen we het netwerk aan publieke plekken hierdoor verdichten en nieuwe ruimtes voor ontmoeting maken?

ONDERZOEK

De vraag die tijdens mijn onderzoek centraal stond is: 'Op welke publieke plekken kunnen de Rotterdammers elkaar momenteel tegenkomen?'.

Om deze vraag te beantwoorden heb ik vijf publieke locaties in Rotterdam nader onderzocht. Deze referenties representeren verschillende gradaties van openbaarheid op verschillende locaties binnen de stad: van interieur tot plein. Criteria voor de selectie waren de mate van toegankelijkheid en openheid, de aanname dat hier een bepaalde doormenging van de bevolking plaatsvindt die naast het programma ontstaat. Het zijn allemaal plekken waar je kunt verblijven en de ruimte op jouw eigen manier kunt gebruiken.

Ze vertegenwoordigen daardoor voor mij de echte publieke plekken en gebouwen binnen de stad.

De catalogus is ingedeeld in tien subthema's die voor mij karakteristiek zijn voor publieke plekken. Aan de hand van deze thema's werden de referenties naast elkaar gezet om de gemeenschappelijke aspecten en verschillen er uit te af te leiden:

Reikwijdte: weergave op verschillende schalen toont welk bereik de plek heeft.

Activering: programma dat er omheen zit en een directe invloed heeft op de activiteit van een plek.

Gebruikers: observatie gebruikersprofielen gebaseerd op aannames en locatiebezoeken.

Herkenbaarheid: leesbaarheid van de plek in zijn vormgeving.

Transitie: overgang tussen de ruimte die er omheen ligt en de binnenkant/ de plek zelf.

Transitieruimte: ruimtelijkheid door middel van structuur, openheid die verschillend gebruikt toelaat.

Gebruik: routes die gebruikers maken geven weer op welke manier de plek gebruikt wordt.

Ontmoeting: de plek waarop deze routes bij elkaar komen, waar gebruikers even verblijven, al is het maar kort.

Materialisatie: draagt bij aan de atmosfeer en beleving van de plek.

Elementen: specifieke elementen die gerelateerd zijn aan het programma van de plek.

CATALOGUS

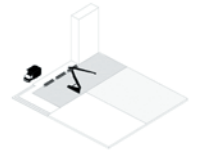
REIKWIJDTE

ACTIVERING

GEbruikers

HERKENBAARHEID

TRANSITIE

—
—

—
—

—

—

—

—
—

—
—

—

—

—

—
—

—
—

—

—

—

—
—

—
—

—

—

—

—
—

—
—

—

—

—

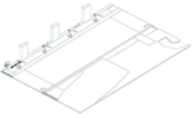
TRANSITIE-
RUIMTE

GEBRUIK

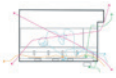
ONTMOETING

MATERIAAL

ELEMENTEN

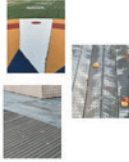
01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

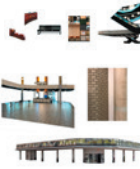
01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

01-01-2018

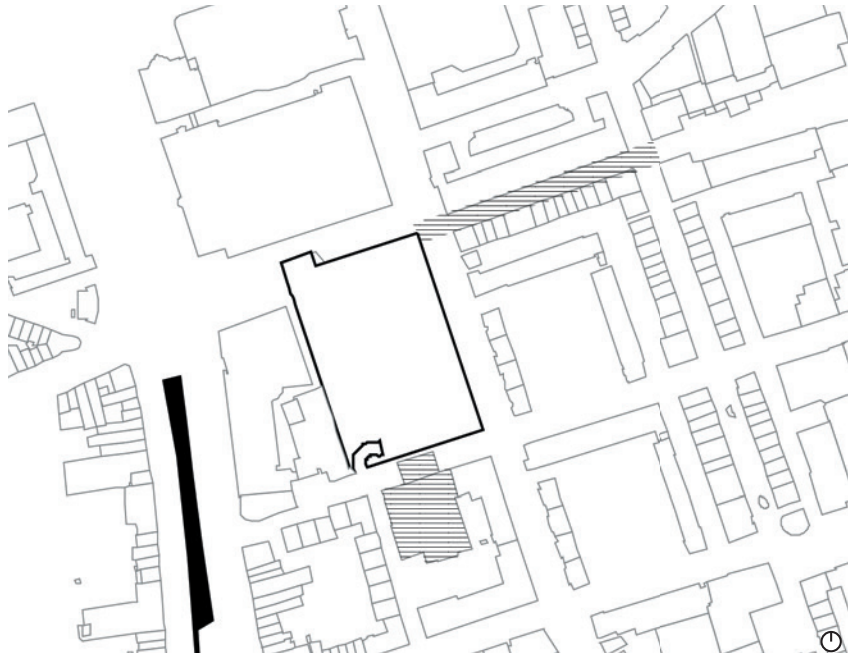
01-01-2018

SCHOUWBURGPLEIN

1.20000
REIKWIJDTE

SCHOUWBURGPLEIN

STADSBEZOEKERS

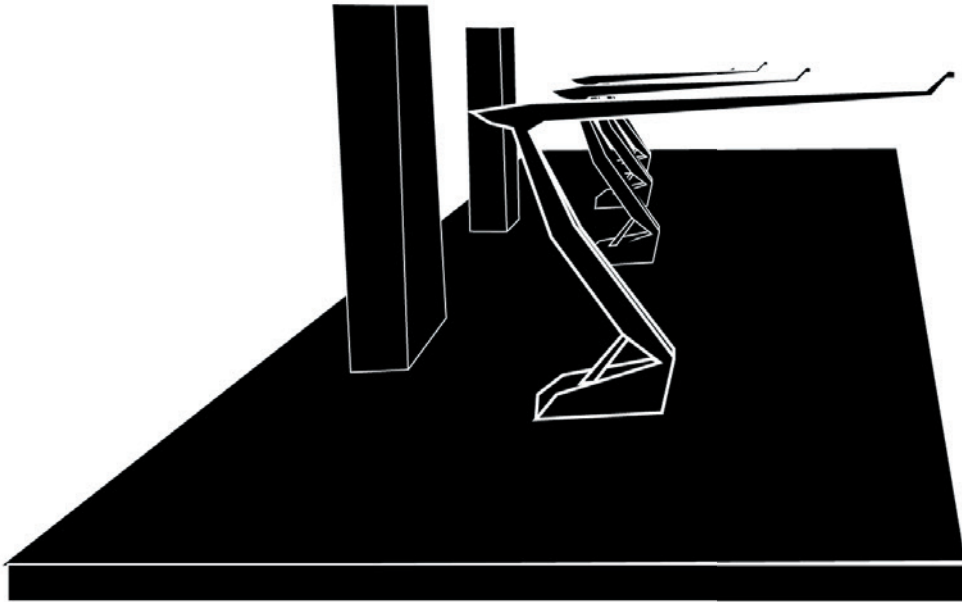
RUST ZOEKENDE

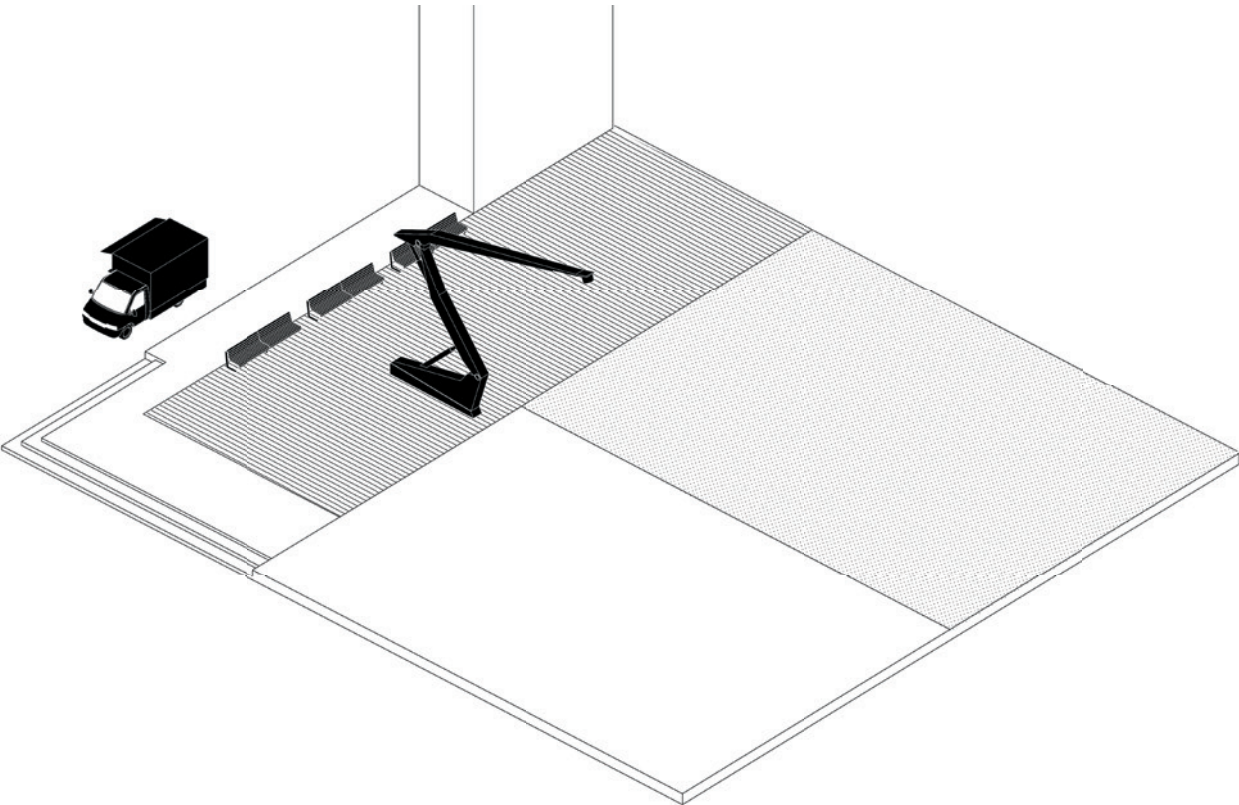
ACTIVELINGEN

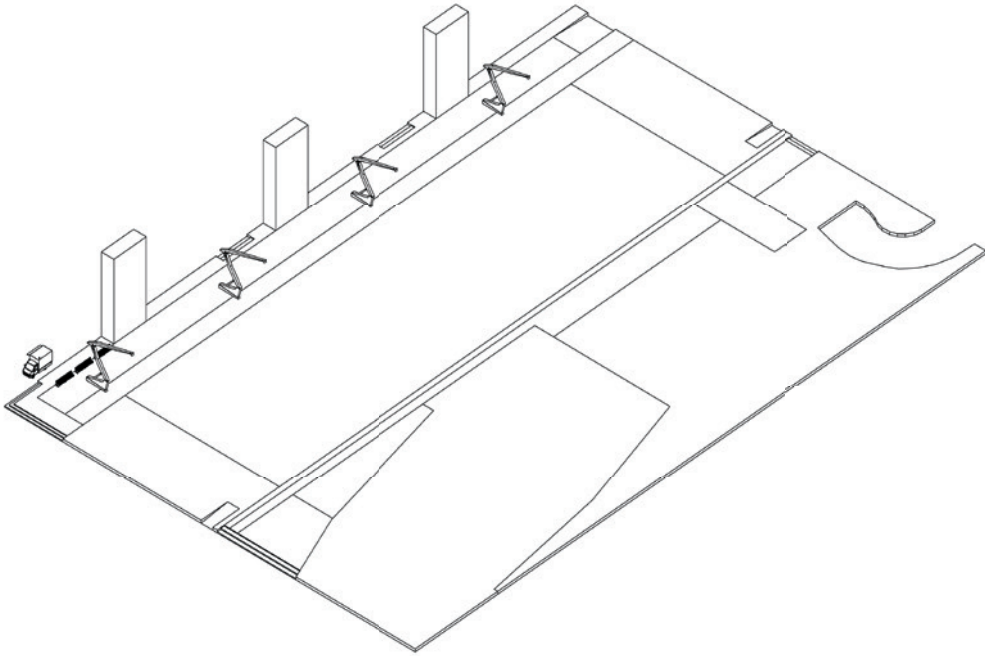

DAGBEZOEKERS

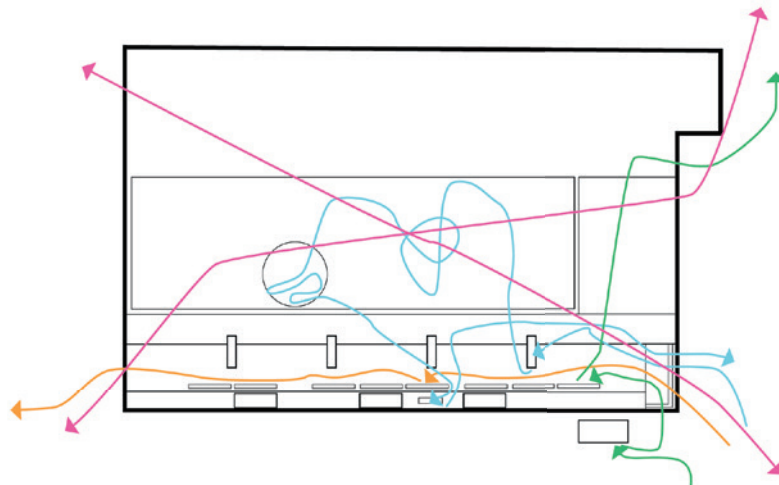

SCHOUWBURGPLEIN

SCHOUWBURGPLEIN

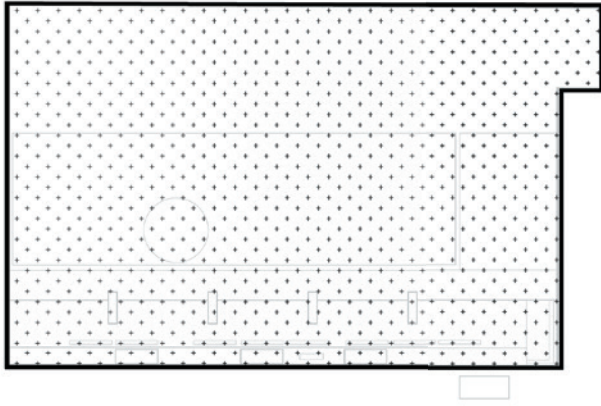
■ *oversteken/ langs lopen*

■ *kort verblijf*

■ *langer verblijf*

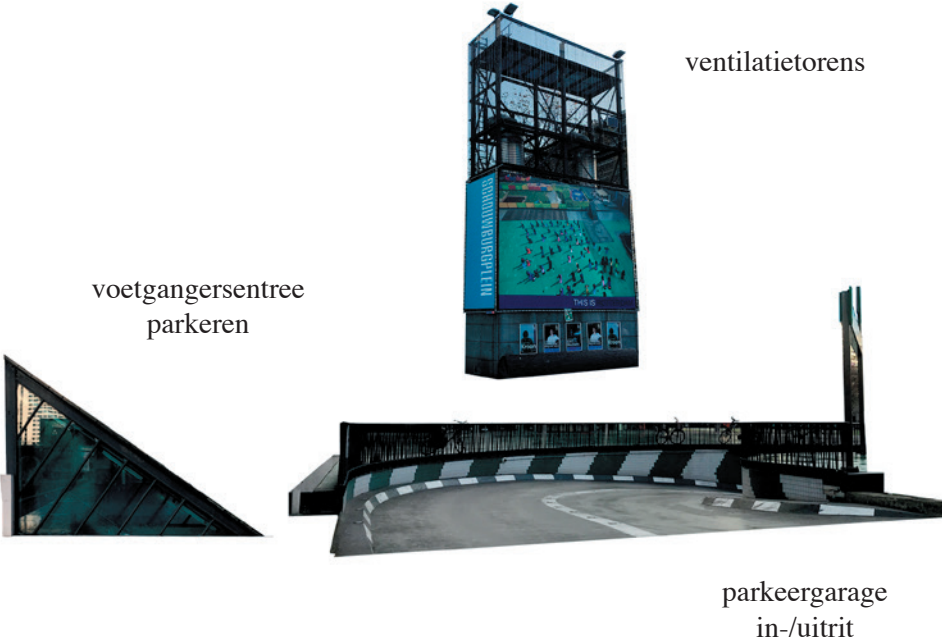
■ *in gebruik nemen*

GEBRUIK

SCHOUWBURGPLEIN

SCHOUWBURGPLEIN

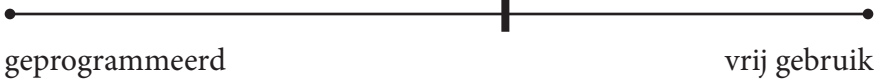
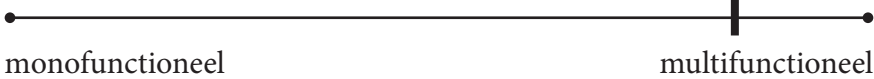
*Piazza del Campo, Sienna
Vincenzo Rustici, rond 1600 (afb. 1)*

REFERENTIE

GEBRUIK

ACTIVITEIT

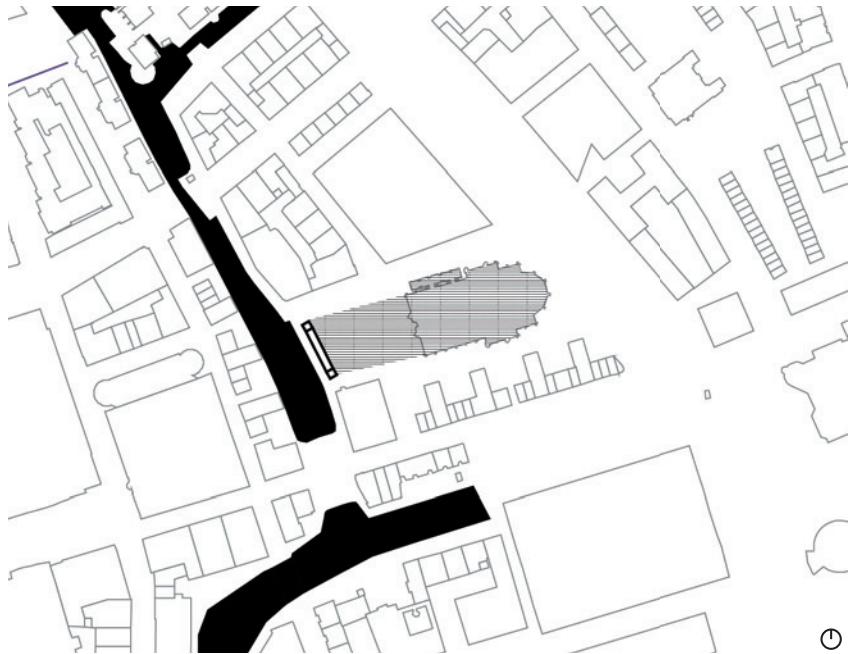

STADSPODIUM

1.10000

REIKWIJDTE

1.5000

ACTIVERING

STADSPODIUM

DAGBEZOEKERS

ACTIVELINGEN

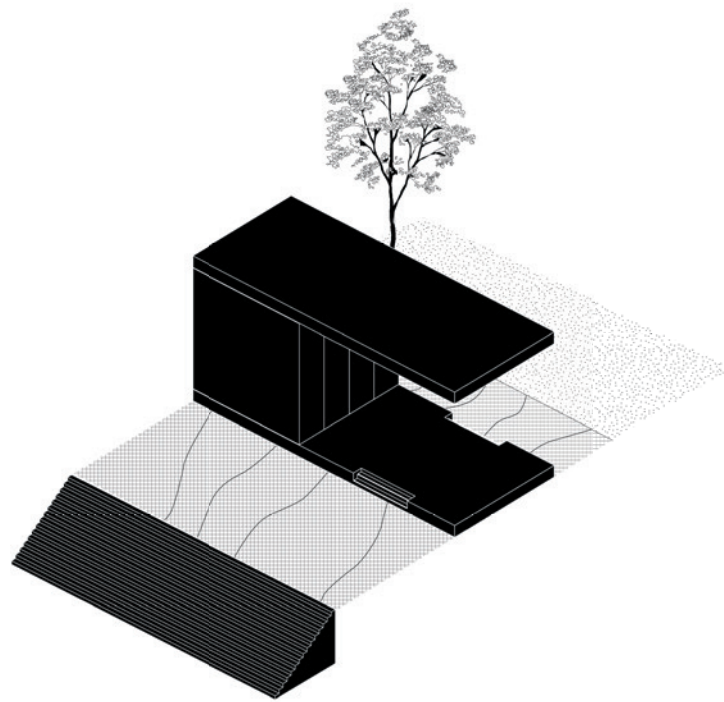
BUURTBEWONERS

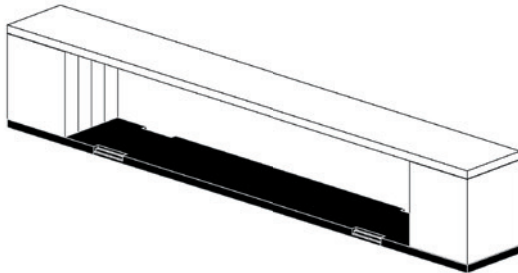

RUSTZOEKENDE

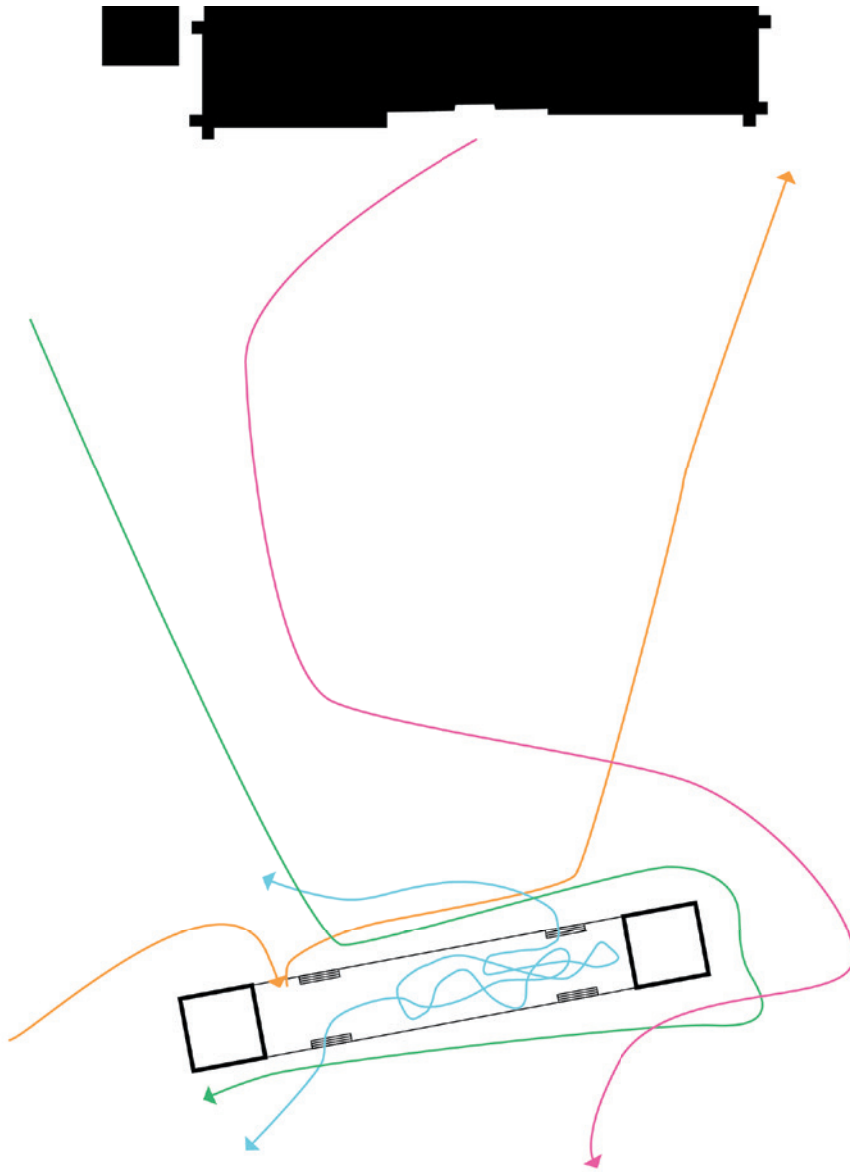

STADSPODIUM

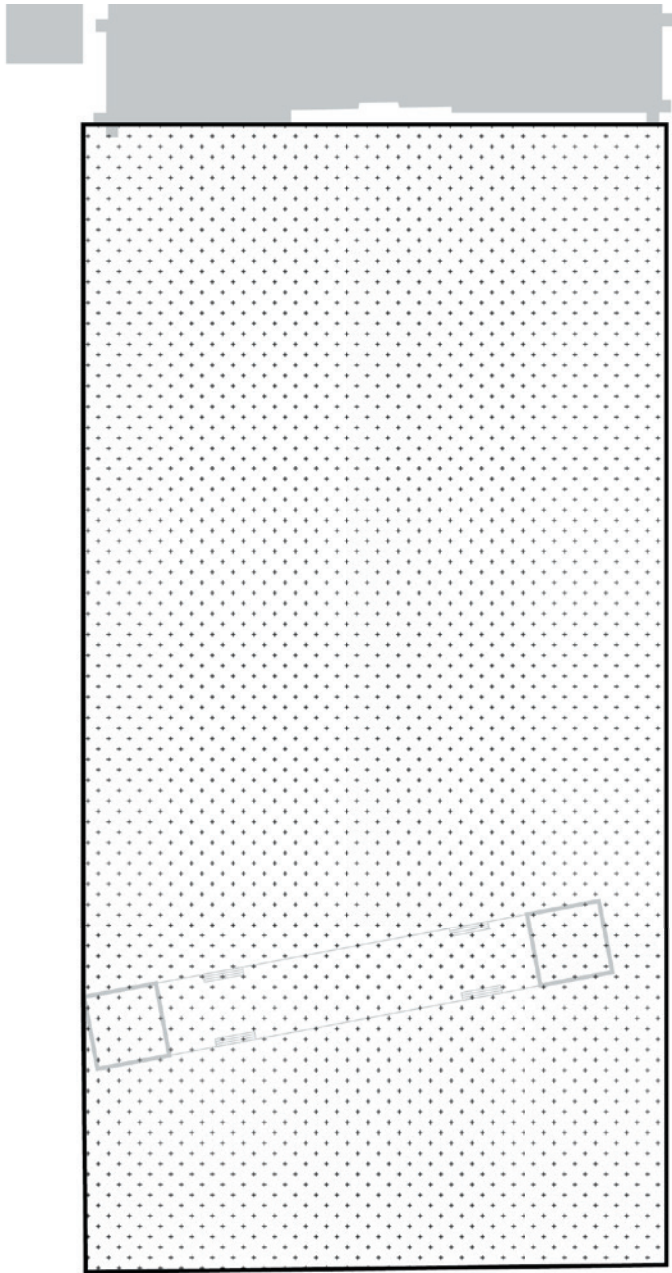

STADSPODIUM

- *oversteken/ langs lopen*
- *kort verblijf*
- *langer verblijf*
- *in gebruik nemen*

GEBRUIK

STADSPODIUM

MATERIAAL

STADSPODIUM

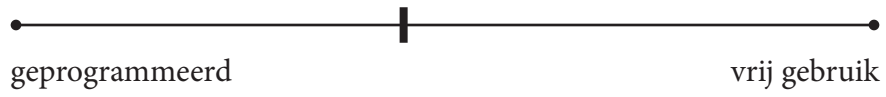
Muziektent, Afrikaanderplein, 1950 (afb. 2)

REFERENTIE

GEBRUIK

ACTIVITEIT

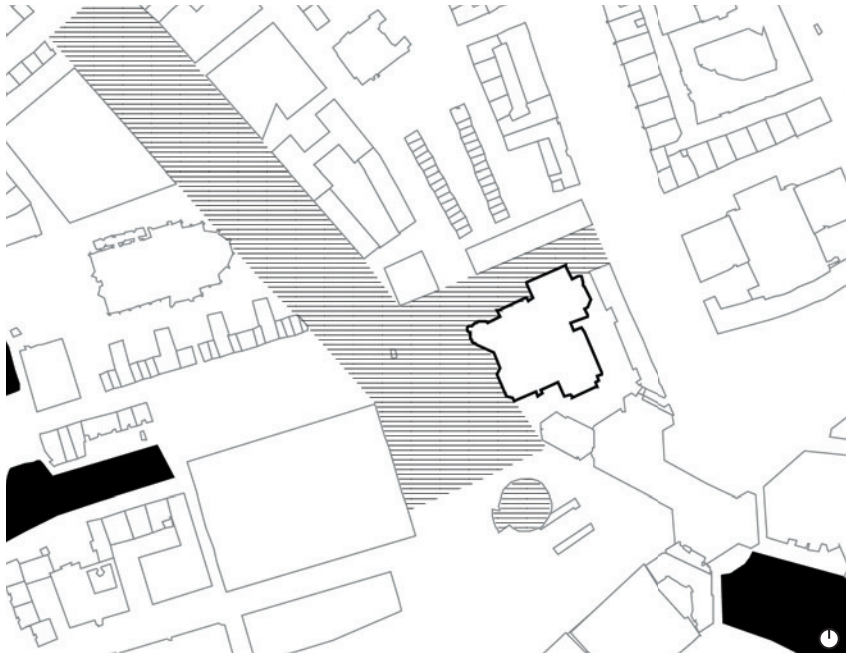

CENTRALE BIBLIOTHEEK

1.20000

REIKWIJDTE

CENTRALE BIBLIOTHEEK

STUDENTEN

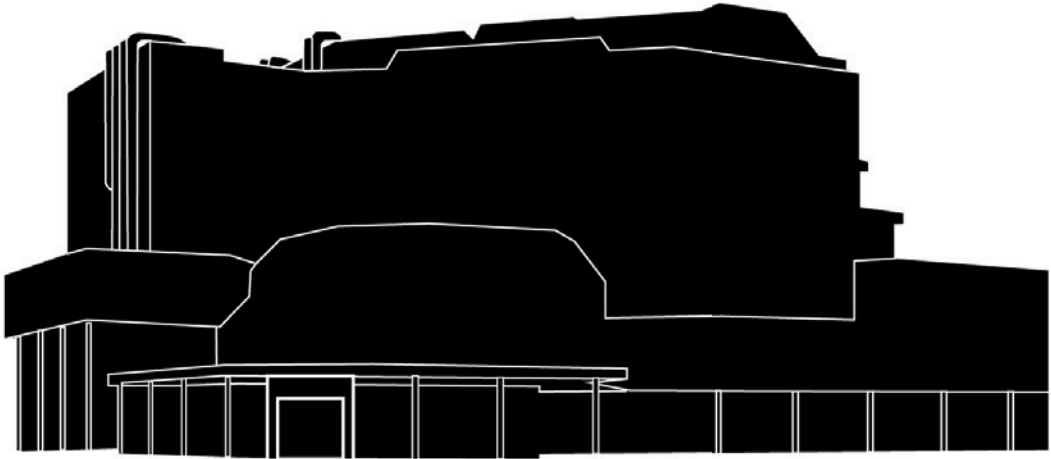
JONG EN OUD

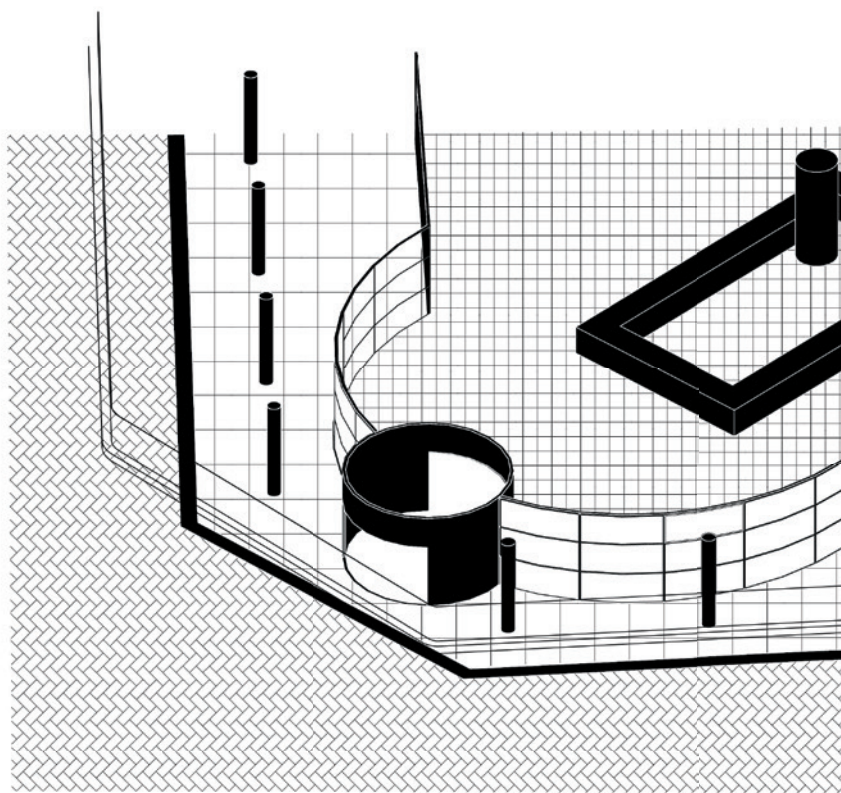
FAMILIES

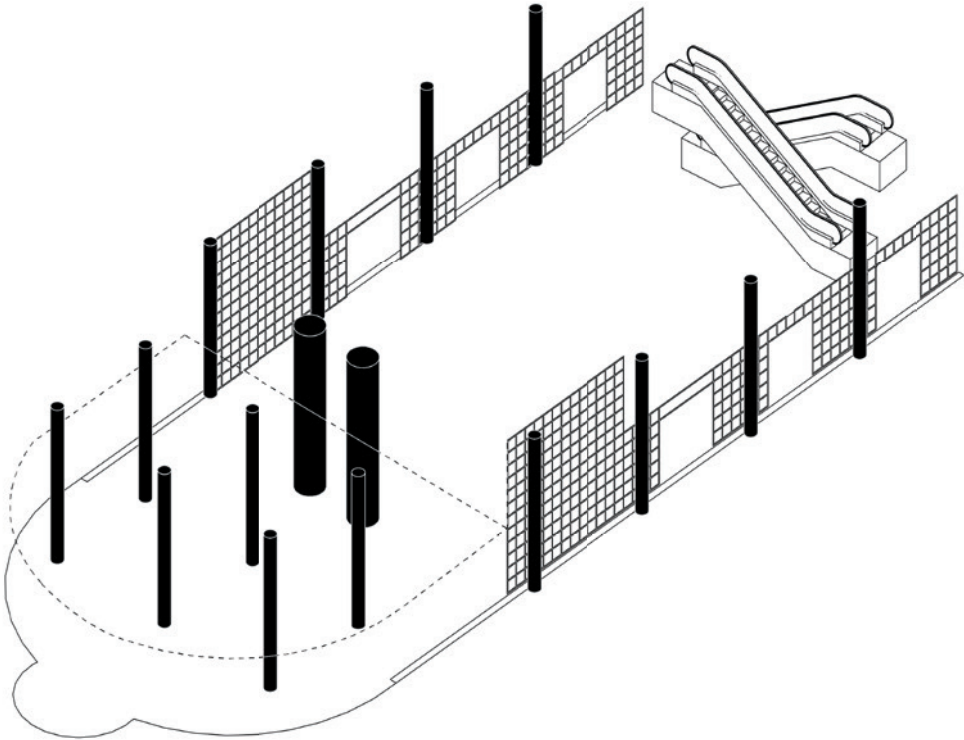

RUSTZOEKENDE

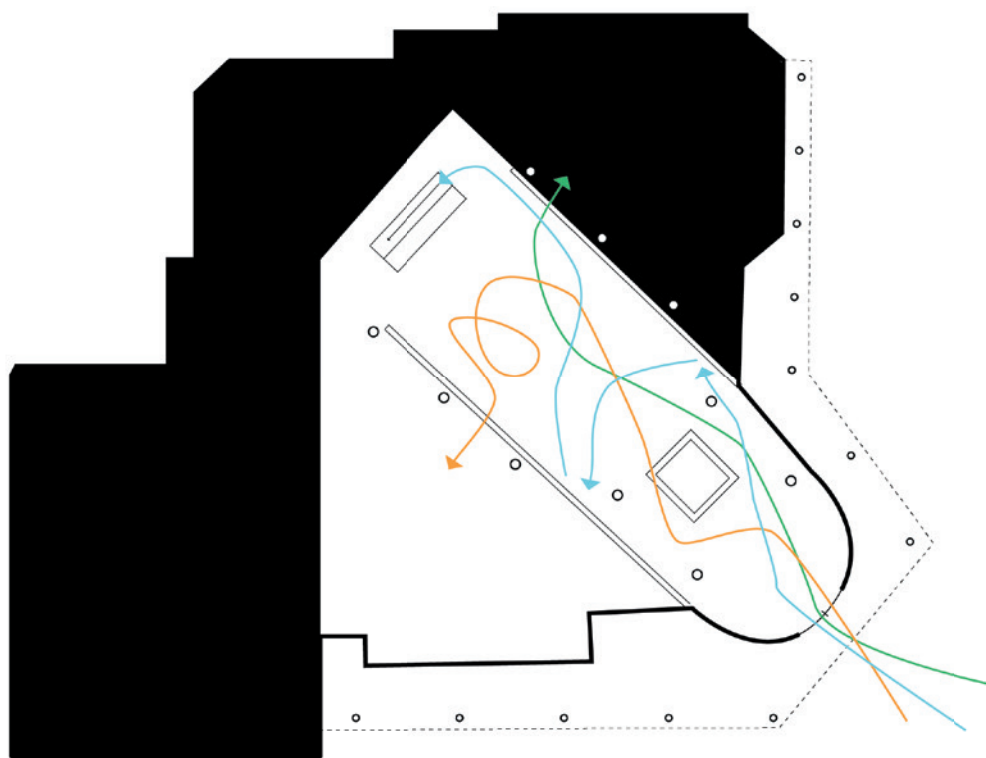

CENTRALE BIBLIOTHEEK

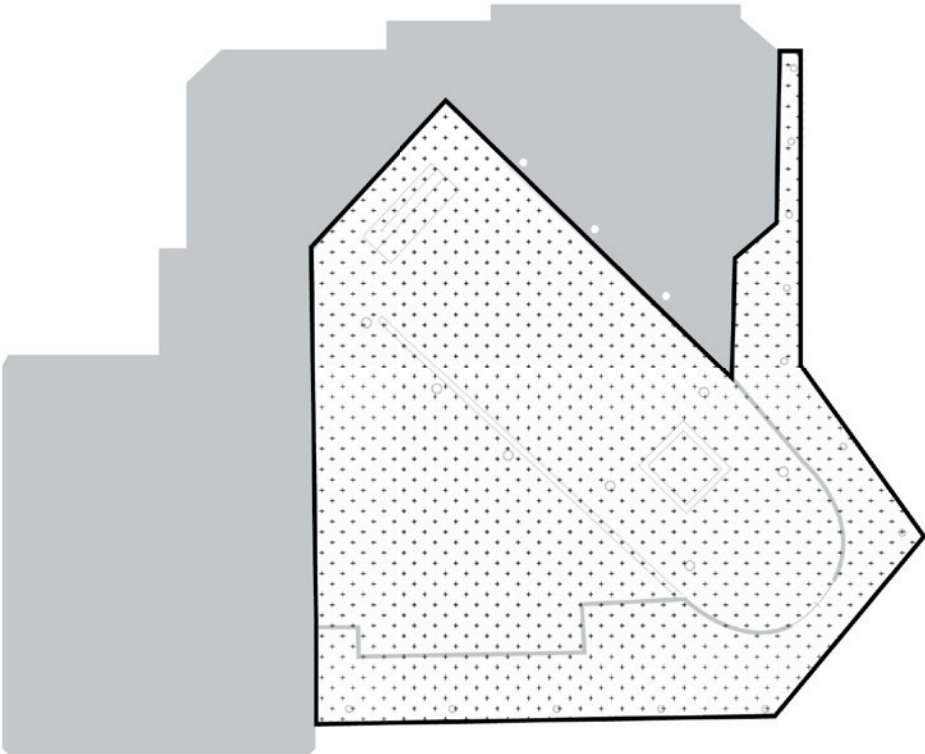

CENTRALE BIBLIOTHEEK

- *kort verblijf*
- *langer verblijf*
- *in gebruik nemen*

GEBRUIK

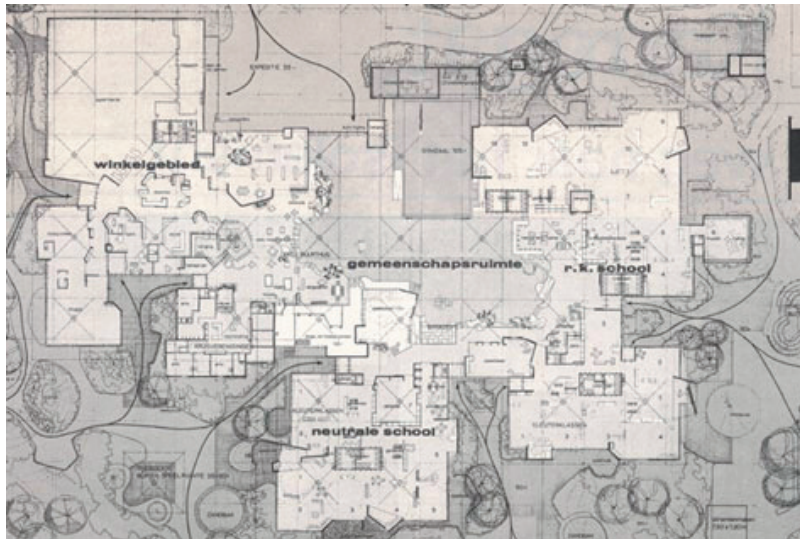

CENTRALE BIBLIOTHEEK

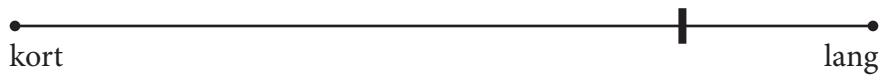
CENTRALE BIBLIOTHEEK

*'t Karregat, Eindhoven,
Frank van Klingeren
Noud Swinkels, 1980 (afb. 3,4)*

REFERENTIE

GEBRUIK

ACTIVITEIT

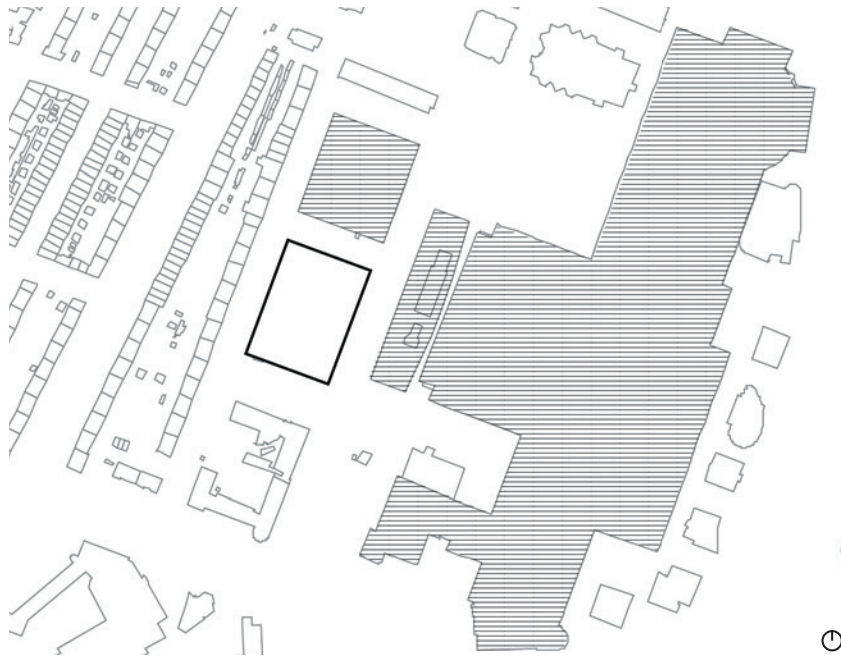

ZWEMCENTRUM ZUID

1.20000

REIKWIJDTE

1.5000
ACTIVERING

ZWEMCENTRUM ZUID

LEERLINGEN

FAMILIES

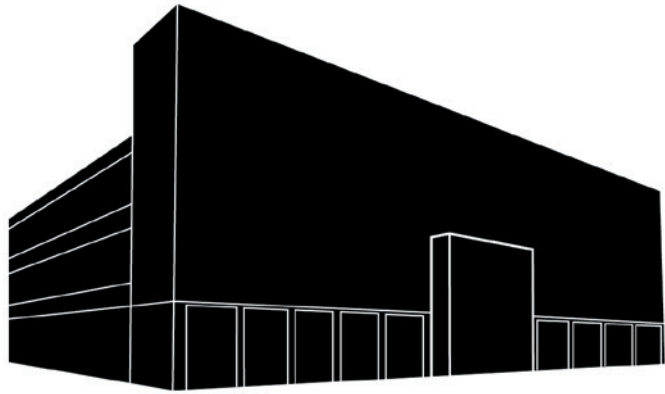

BUURTBEWONERS

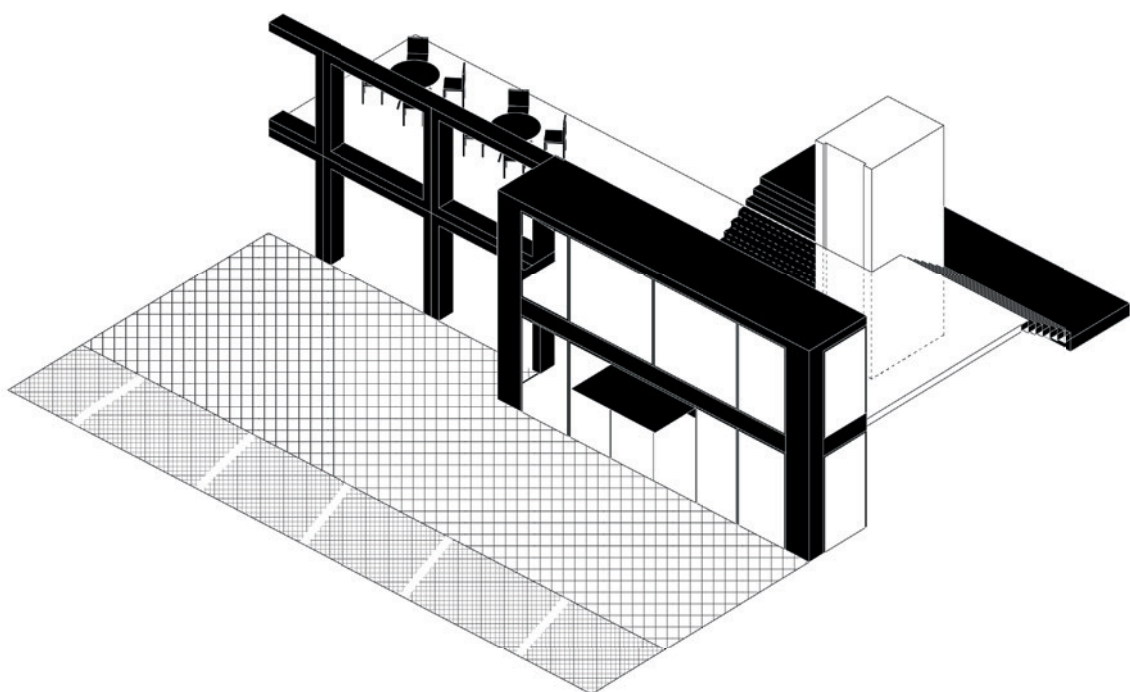

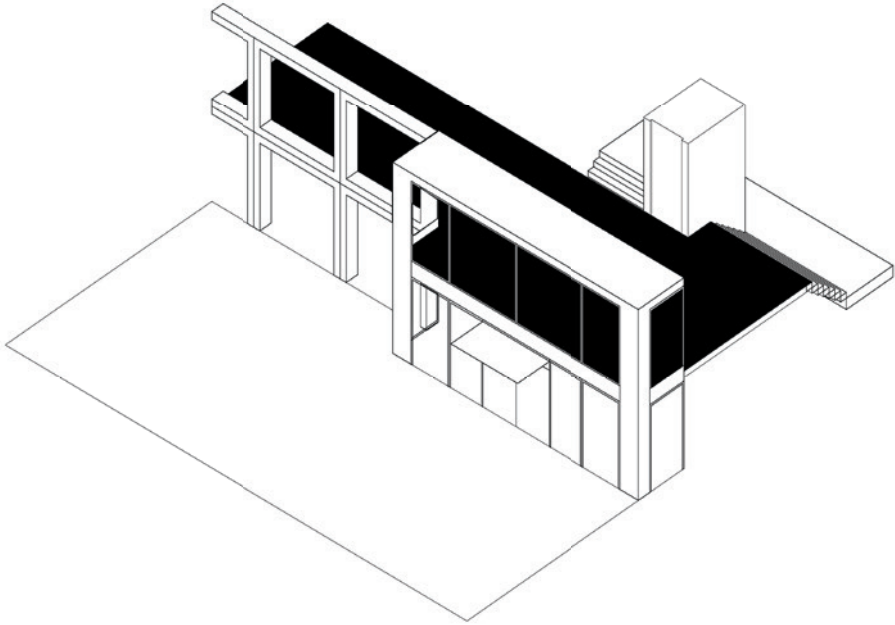
SPORTERS

GEBRUIKERS

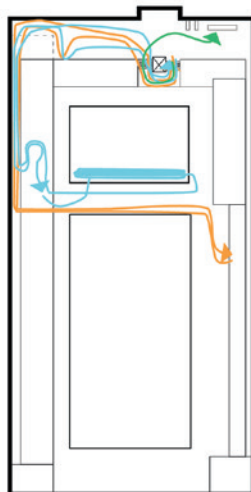

ZWEMCENTRUM ZUID

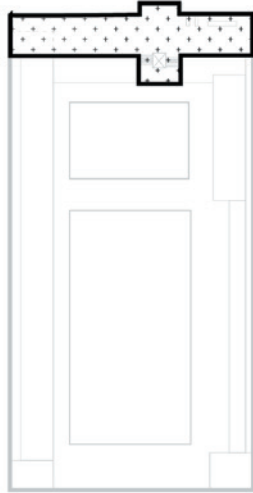

ZWEMCENTRUM ZUID

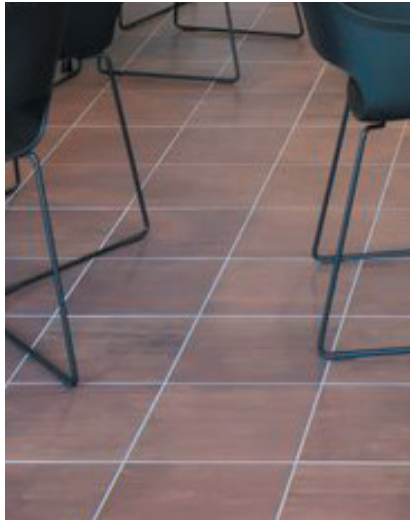

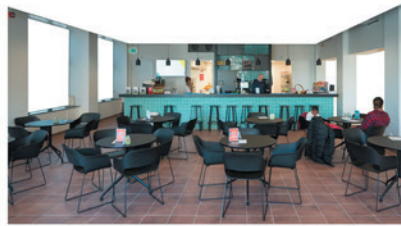
- *kort verblijf*
- *langer verblijf*
- *in gebruik nemen*

GEBRUIK

ZWEMCENTRUM ZUID

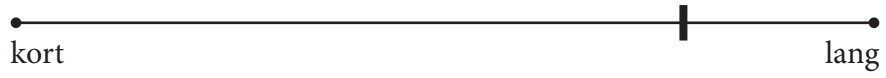
ZWEMCENTRUM ZUID

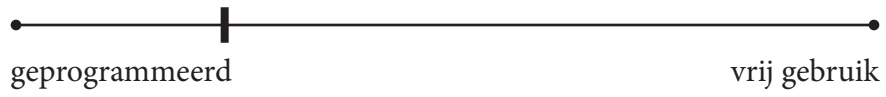
*SESC, Lina Bo Bardi,
São Paulo (afb. 5,6)*

REFERENTIE

GEBRUIK

ACTIVITEIT

LEESZAAL WEST

1.5000

REIKWIJDTE

1.5000
ACTIVERING

LEESZAAL WEST

MAKERS

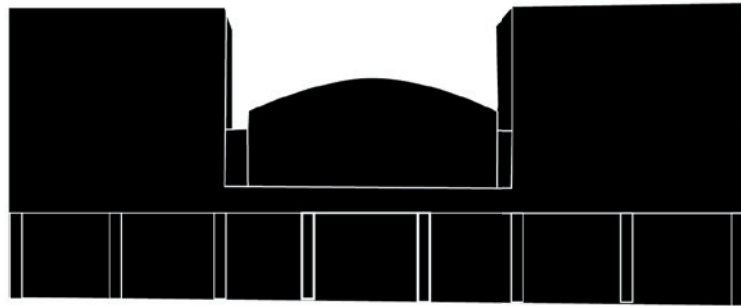
BUURTBEWONERS

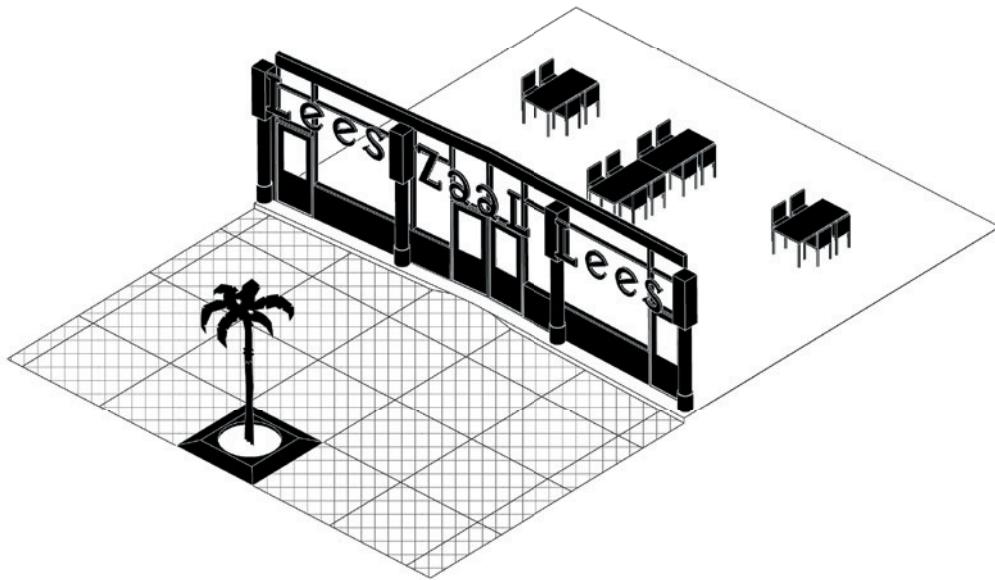
JONG EN OUD

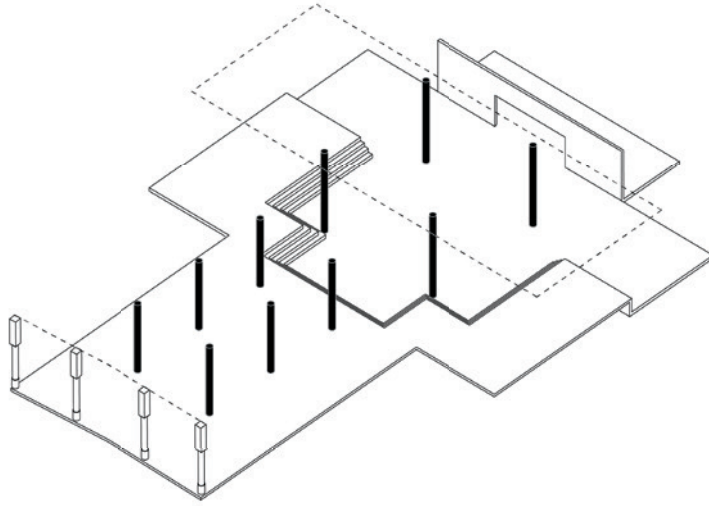

GEBRUIKERS

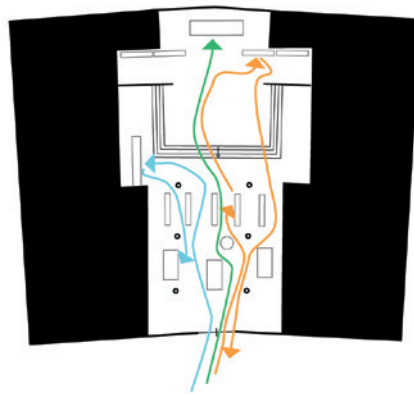

LEESZAAL WEST

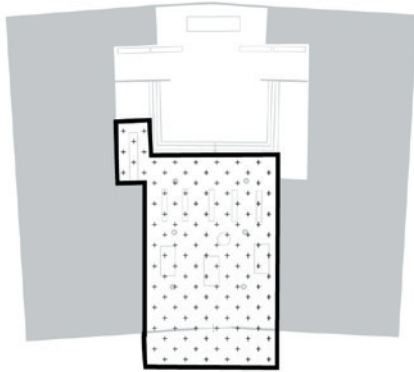

LEESZAAL WEST

- *kort verblijf*
- *langer verblijf*
- *in gebruik nemen*

GEBRUIK

LEESZAAL WEST

(afb. 7 links onder)

MATERIAAL

Zaal

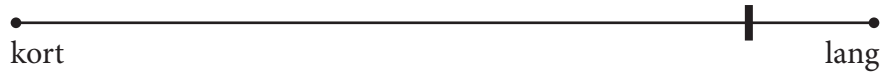
LEESZAAL WEST

*Centres for traditional music, KGDVS,
Bahrain (afb. 8)*

REFERENTIE

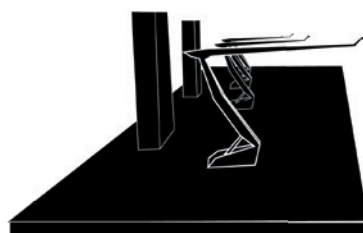
GEBRUIK

ACTIVITEIT

LESSEN UIT HET ONDERZOEK

1. De nabijheid van actieve aders is essentieel voor een publieke plek. Deze aders kunnen de bezoekersstroom versterken en zo kunnen de plekken door nieuwe gebruikers gemakkelijk ontdekt worden.

2. Er is een verschil in de benadering van een plek: alzijdig zoals bij het Schouwburgplein of het Stadspodium. Of een eenzijdige benadering van gebouwen zoals bij de bibliotheek. Hierdoor worden de plekken op verschillende manieren in de publieke ruimte geïntegreerd.

3. Concentratie van ontmoeting vindt plaats in één specifiek ruimtelijk deel van de publieke plek. Dit gebeurt vaak binnen de transitiezone of om de plek heen.

4. Een duidelijke markering door de vormgeving van de transitiezone zorgt voor herkenbaarheid van de plek en navigatie van de gebruikers in de ruimte.

5. Openheid in de ontwerpen laat verschillend gebruik toe en creëert laagdrempeligheid. De foyer van de bibliotheek is hier een voorbeeld van: een generieke ruimte die door de toevoeging van specifieke elementen verschillend gebruik mogelijk maakt.

6. Plekken variëren van intieme ontmoetingsplekken zoals een buurthuis tot anoniemere ontmoetingsplekken zoals de bibliotheek. Dit heeft te maken met de schaal, de

locatie en het publieke programma van de plek. Zo wordt het buurthuis veel meer gebruikt door mensen die elkaar van deze plek al kennen en kom je in de bibliotheek waarschijnlijk vaker onbekenden tegen.

7. Dit zorgt ook voor verschillende gebruikers(stromingen): van korte bezoeken tot langere verblijven en ontstaat zo een doormengingen van de gebruikers.

8. Activiteiten die plaatsvinden zijn voornamelijk recreatief en sociaal: bewegen, rusten, verblijven, ontmoeten, kijken en zijn. De plek aan zich kan hiervoor al uitnodigend genoeg zijn en wordt er vaak een extra stimulering gegeven door middel van meubilair en materialisatie.

9. De materialisatie is vaak subtiel en simpel. Hierdoor wordt de openheid benadrukt. De plek dringt zich niet op aan de bezoeker en geeft hem daardoor de ruimte een eigen invulling aan de plek te geven.

10. Vaak vind je elementen terug die specifiek zijn voor een bepaalde plek. Deze overheersen de ruimte niet maar zijn geïntegreerd en verwijzen naar het programma of de functie van de plek.

LOCATIE

Het Schouwburgplein is een bijzondere publieke plek in Rotterdam. Het plein ligt aan een belangrijke stedelijke as die de West-Kruiskade met het Stadhuis verbindt. Het plein vormt hierin een schakel. Rond deze plek zijn een aantal culturele gebouwen gelegen zoals De Doelen, het Theater Schouwburg en de Pathé. Tegelijkertijd vormt het de entree naar het commerciële hart van de stad: de Lijnbaan.

Het plein heeft een lange ontwerp geschiedenis en wordt ook wel omschreven als “[...] meest beschreven, bediscussieerde, bekritiseerde stukje wederopbouw van Rotterdam [...]”¹.

Het eerste ontwerp van Bernard Fokkinga uit 1969 werd een ontmoetingsplek voor vele families uit Rotterdam. Vijvers op het plein werden gebruikt door kinderen, rond het plein waren paviljoens geplaatst. Van 1966-1987 werden er verdere studies uitgevoerd door bekende architecten zoals Herman Hertzberger of Ben Thompson. Elk idee speelde op een andere manier in op de gedachte om het plein op de een of andere manier met de omliggende gebouwen en/of de stad te verbinden. Zo had Hertzberger een woonblok bedacht waardoor ‘de lege plek’ maximaal verdicht zou kunnen worden. Thompson daarentegen had een grote structuur ontworpen waaronder verschillende functies gehuisvest zouden kunnen worden. De leegte van de plek was niet door iedereen geliefd. Maar toch is dat tot de dag van vandaag hoe het plein in de stad ligt en hoe wij deze plek kennen.

Uiteindelijk is het plein alsnog getransformeerd. West 8 hebben met hun ontwerp in 1996 kunnen

¹ Platform Wederopbouw Rotterdam, 2022

overtuigen. Het bureau heeft inspiratie en aansluiting gevonden in het omliggende culturele programma. Het plein werd een podium. Met lichtkranen die door de bezoekers bestuurd zouden kunnen worden en verschillende zones die voor verschillend gebruik uitnodigden.

Naast de transformatie werd de bioscoop die wij vandaag als de Pathé kennen aan het plein toegevoegd. De positionering van het gebouw is dominant op het plein. Qua schaal en positie doet het mij denken aan een kerk op een plein. Toen bekend werd dat de bioscoop toegevoegd zou worden werd deze in de krant ook beschreven als “[...] het grootste bioscopencomplex van ons land.”². Dat maakt wel duidelijk hoe bijzonder deze schaal voor die tijd was.

Koen van Velsens idee voor het gebouw was door middel van een raam en een opgetild binnenplein de relatie met de stad te leggen. Door de half transparante gevel kon je zo vanuit de binnenkant op sommige plekken naar buiten kijken. In de nacht licht het gebouw op, als een soort vuurtoren in de stad. De gevel omsluit het gebouw, het binnenplein en de zalen. Zo kun je alleen vanuit een vogelperspectief goed herkennen waar de zalen zitten.

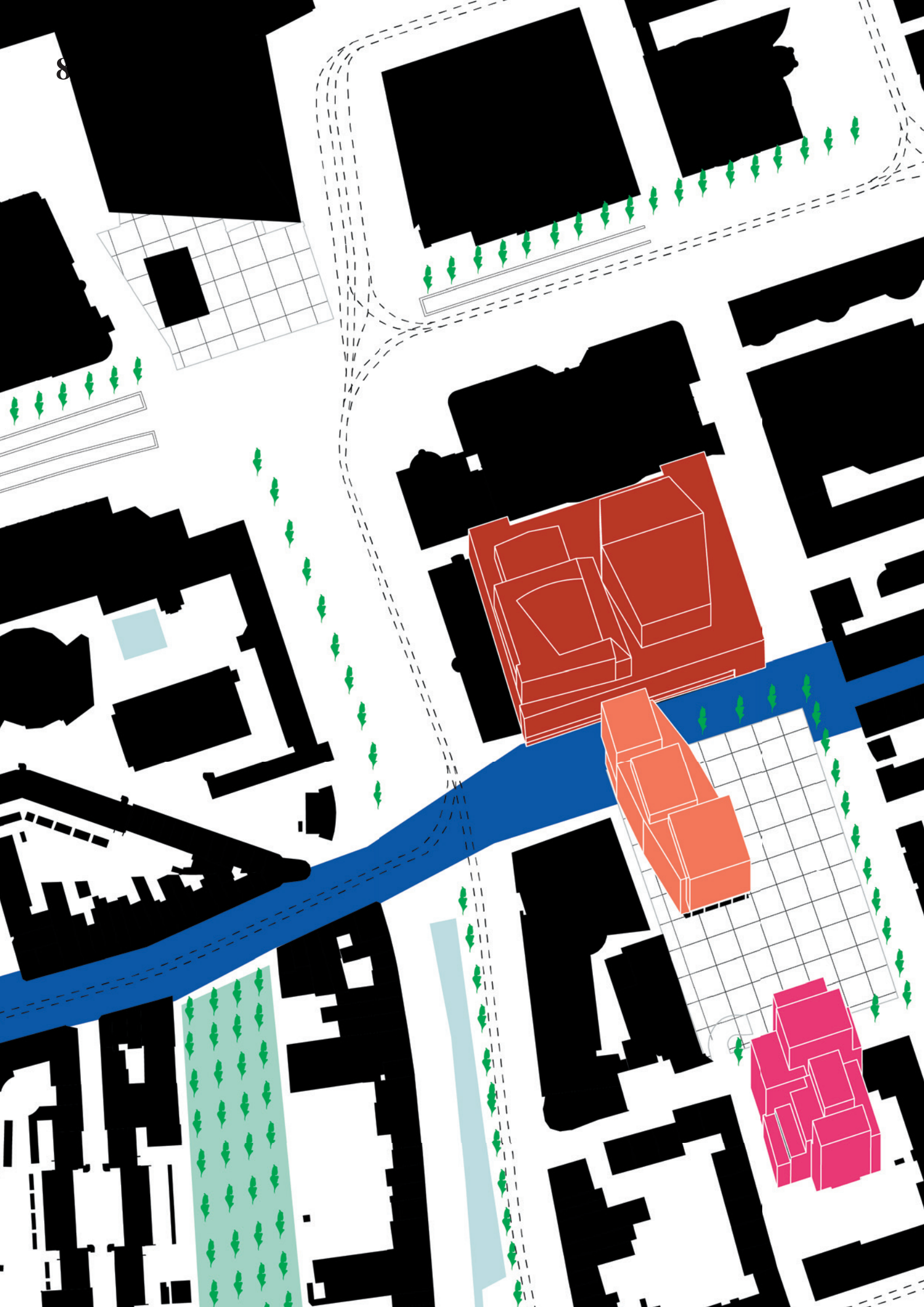
In 2012 is het gebouw getransformeerd. Dit betrof vooral het gebouw zelf. Maar daarnaast is ook de functie veranderd. Het programma, namelijk de film, trekt nog steeds veel stadsbewoners aan maar verder gebruik van het gebouw is beperkt. Tegenwoordig moet je meteen achter de entreeuren de QR-code scannen. Het zicht naar buiten wordt afgeschermd door de nieuwe foodcourt die op het binnenplein ligt. De relatie

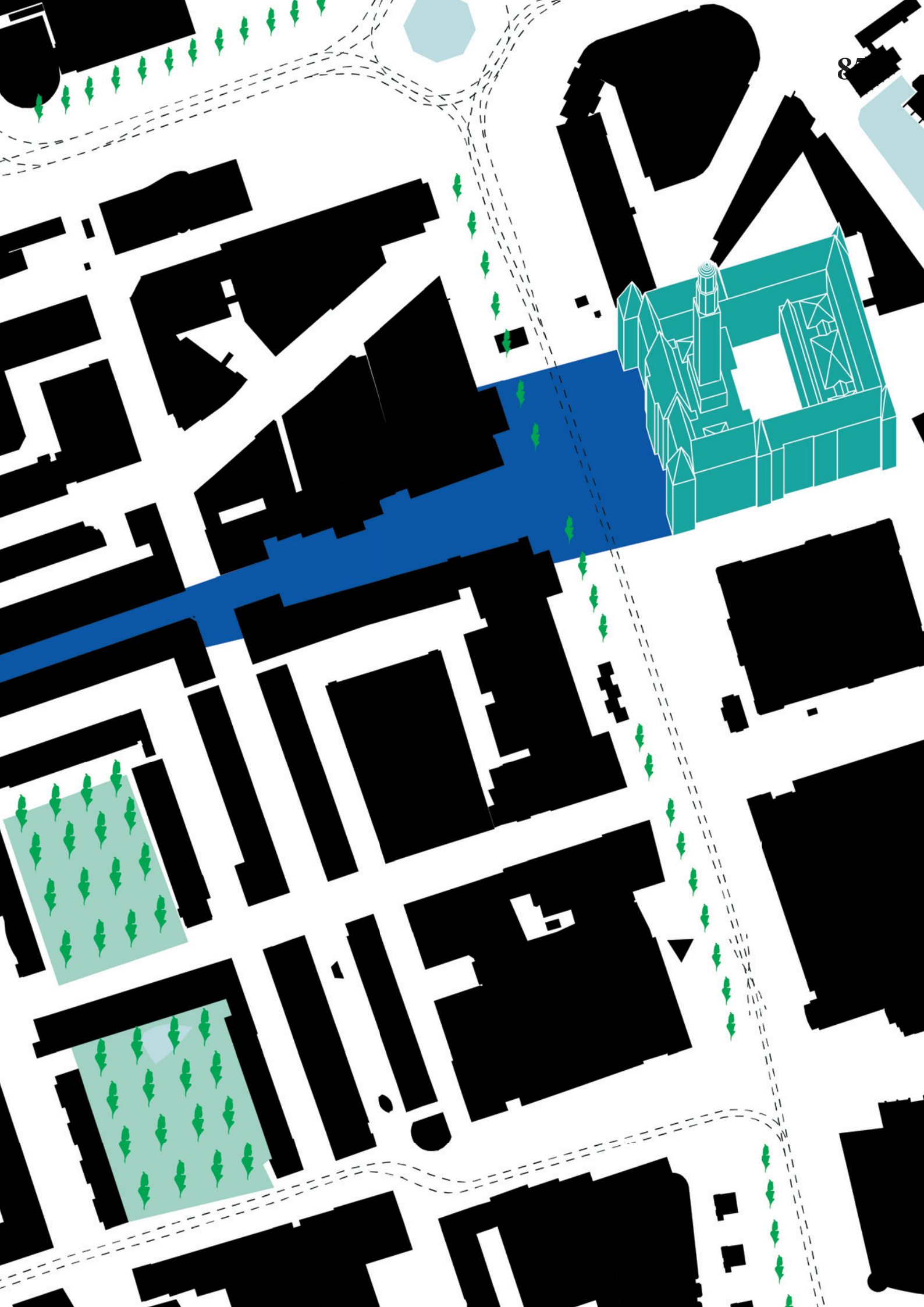
met het Schouwburgplein en het omliggende culturele programma is verdwenen.

De gevel markeert de scheiding waar het publieke stopt en de commerciële ruimte begint duidelijk en hard.

Ik zag hierin het potentieel van het gebouw, hoe zou de Pathé weer geopend kunnen worden voor niet alleen de bioscoopbezoekers maar ook de andere stadsbewoners? Hoe kan er met het perspectief van onze huidige tijdsgeest opnieuw naar het gebouw gekeken worden? Hoe kan de relatie met het plein en de stad hersteld worden?

² Platform Wederopbouw Rotterdam, 2022 uit: Algemeen Dagblad, 1992

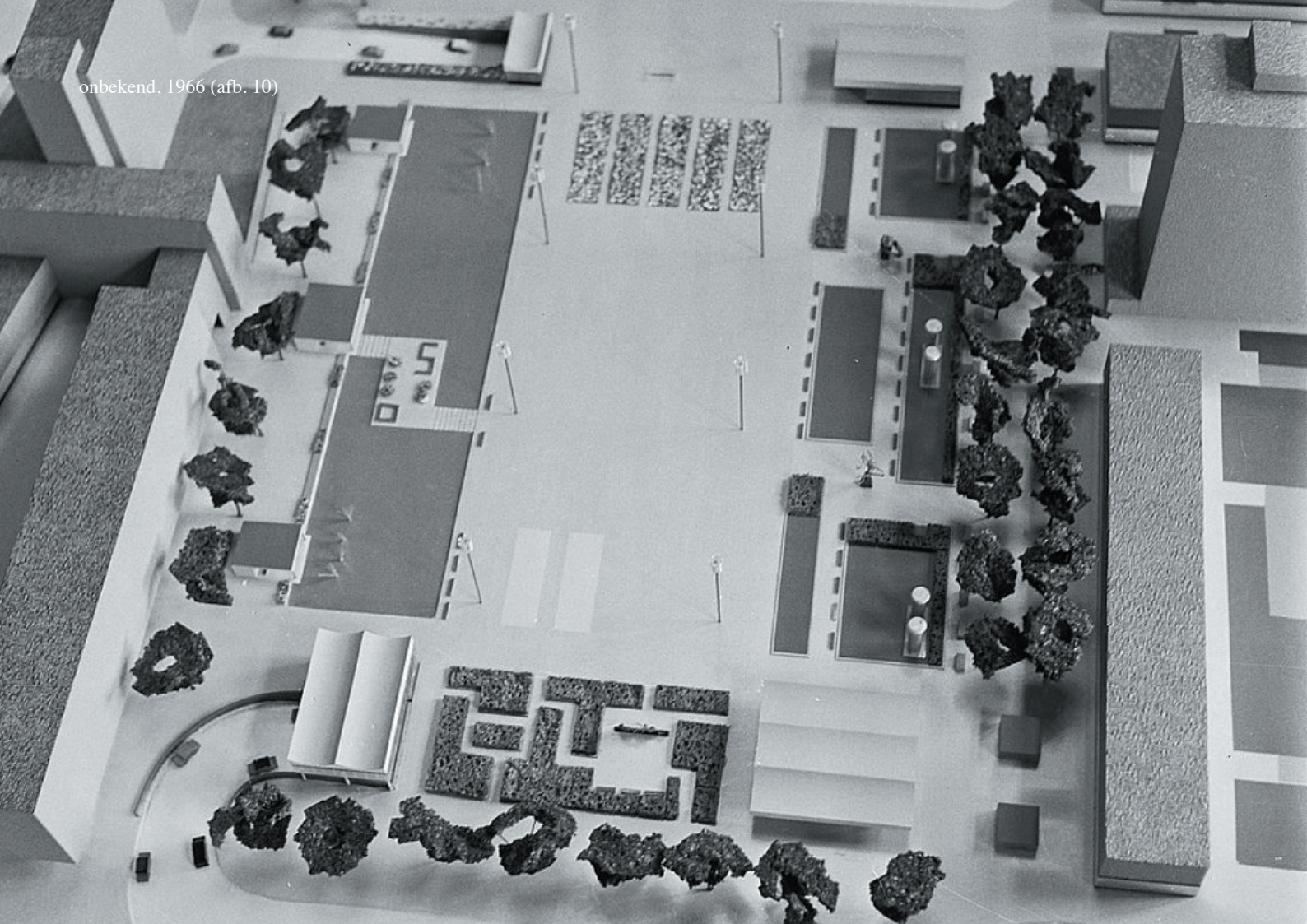

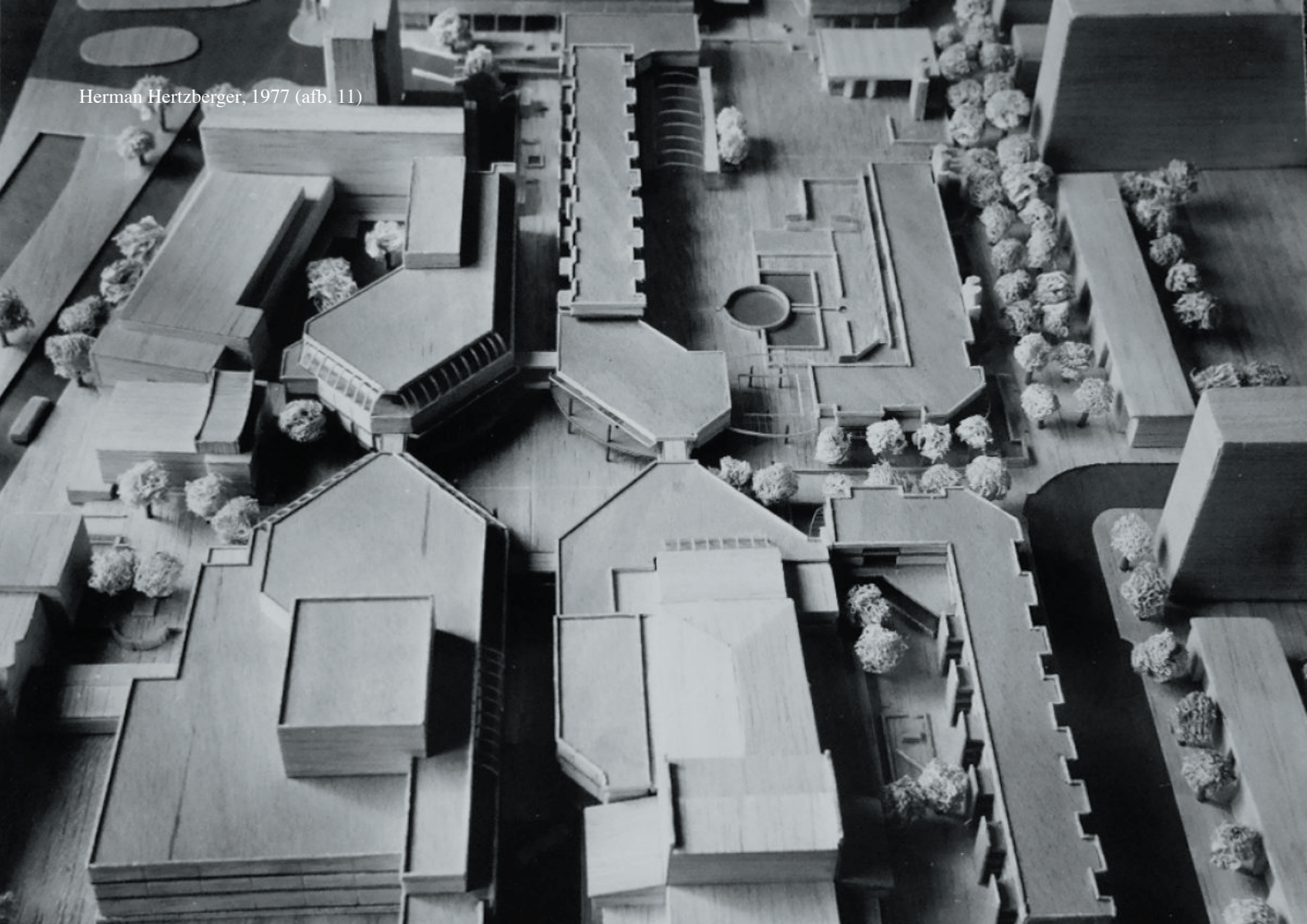
1969 PLEIN VOOR ROTTERDAMMERS

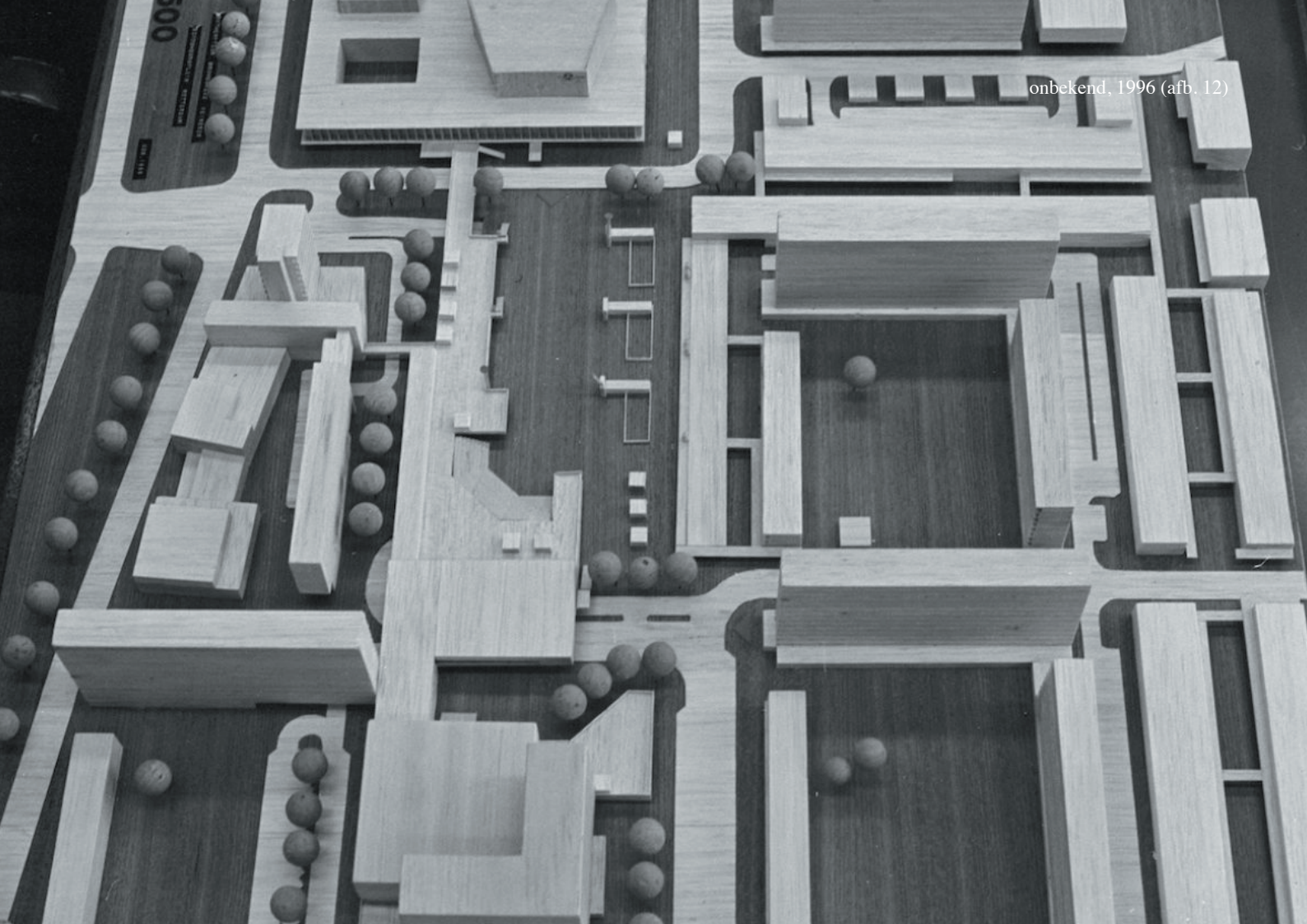
Bernard Fokkinga (afb. 9)

onbekend, 1966 (afb. 10)

Herman Hertzberger, 1977 (afb. 11)

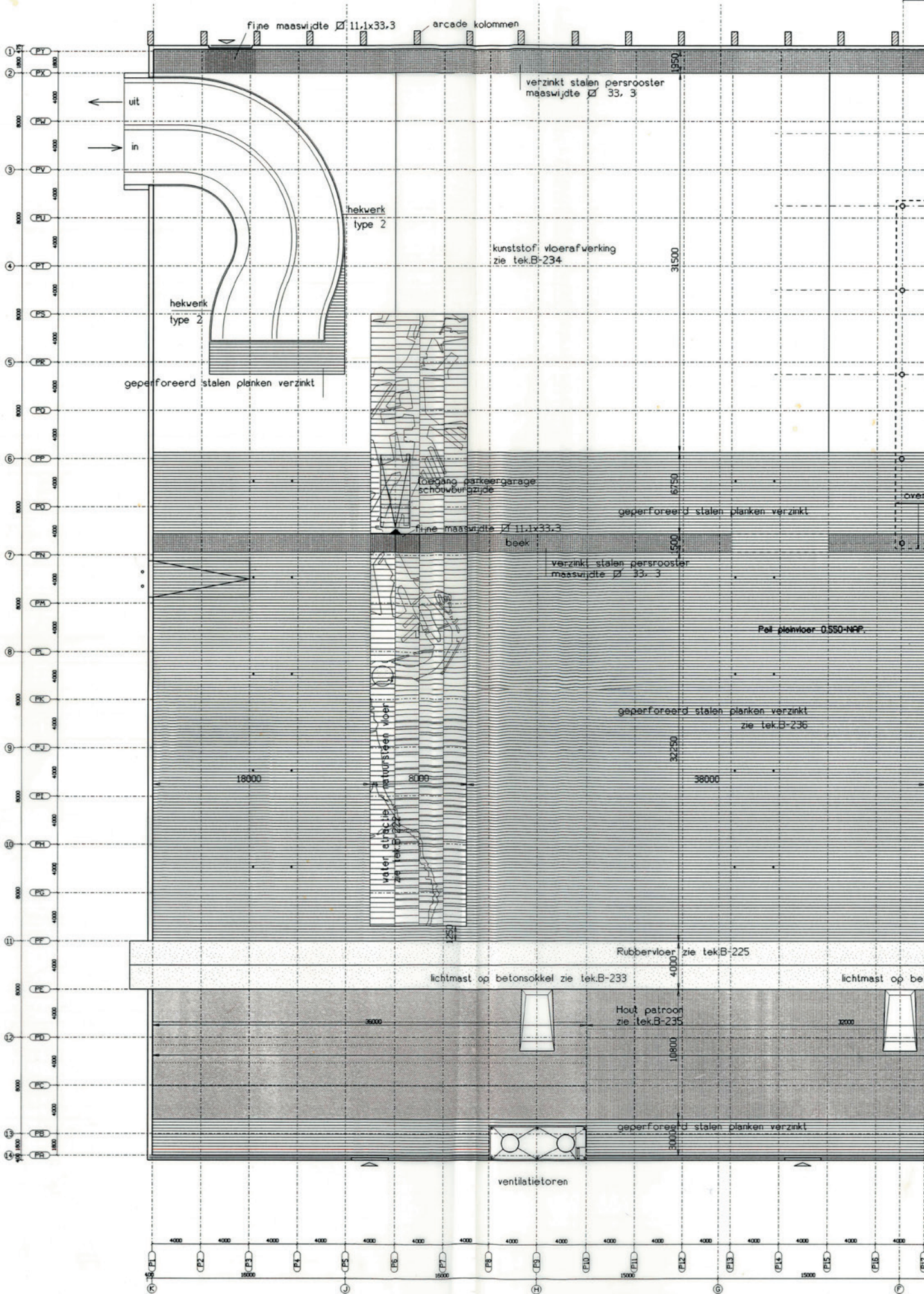

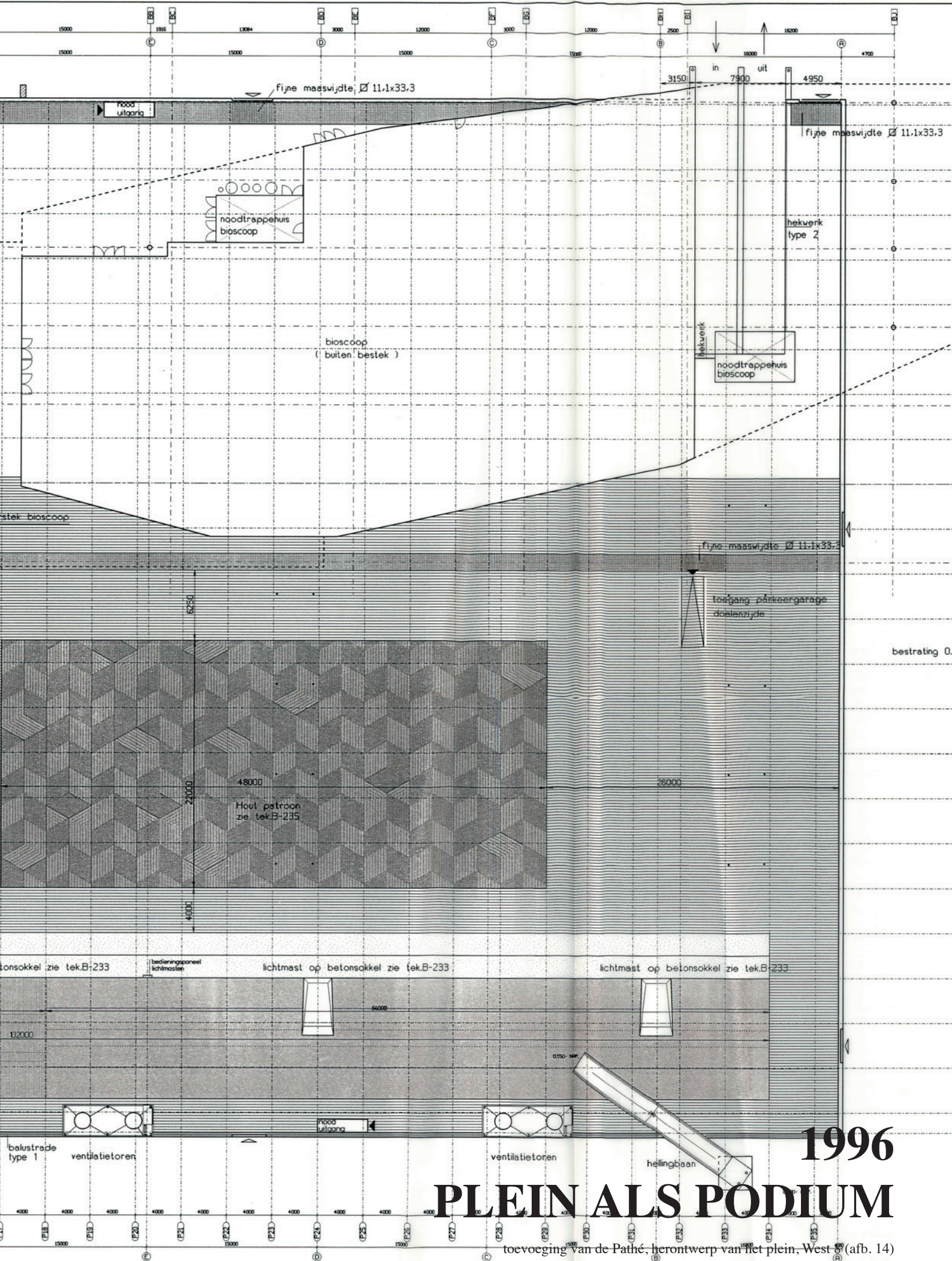
onbekend, 1996 (afb. 12)

Ben Thompson, 1987 (afb. 13)

1966-1987
ZOEKTOCHT NAAR VERBINDING

1996
PLEIN ALS PODIUM

toevoeging van de Pathé, herontwerp van het plein, West 8e (afb. 14)

PATHÉ

GA ZITTEN VOOR EEN BIJZONDER AVONTUUR.

DE DIFTSE
POORT

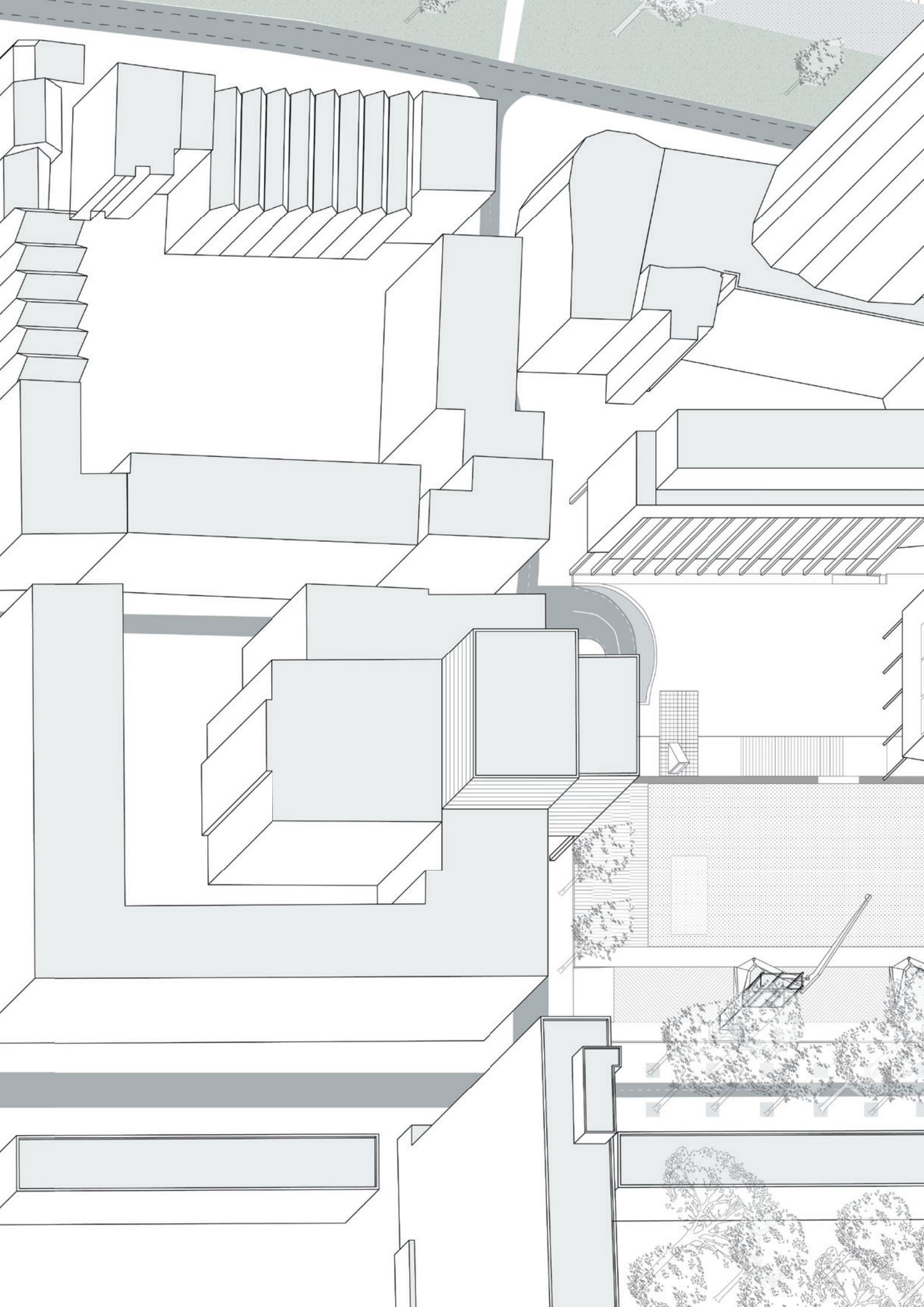
de Doelen

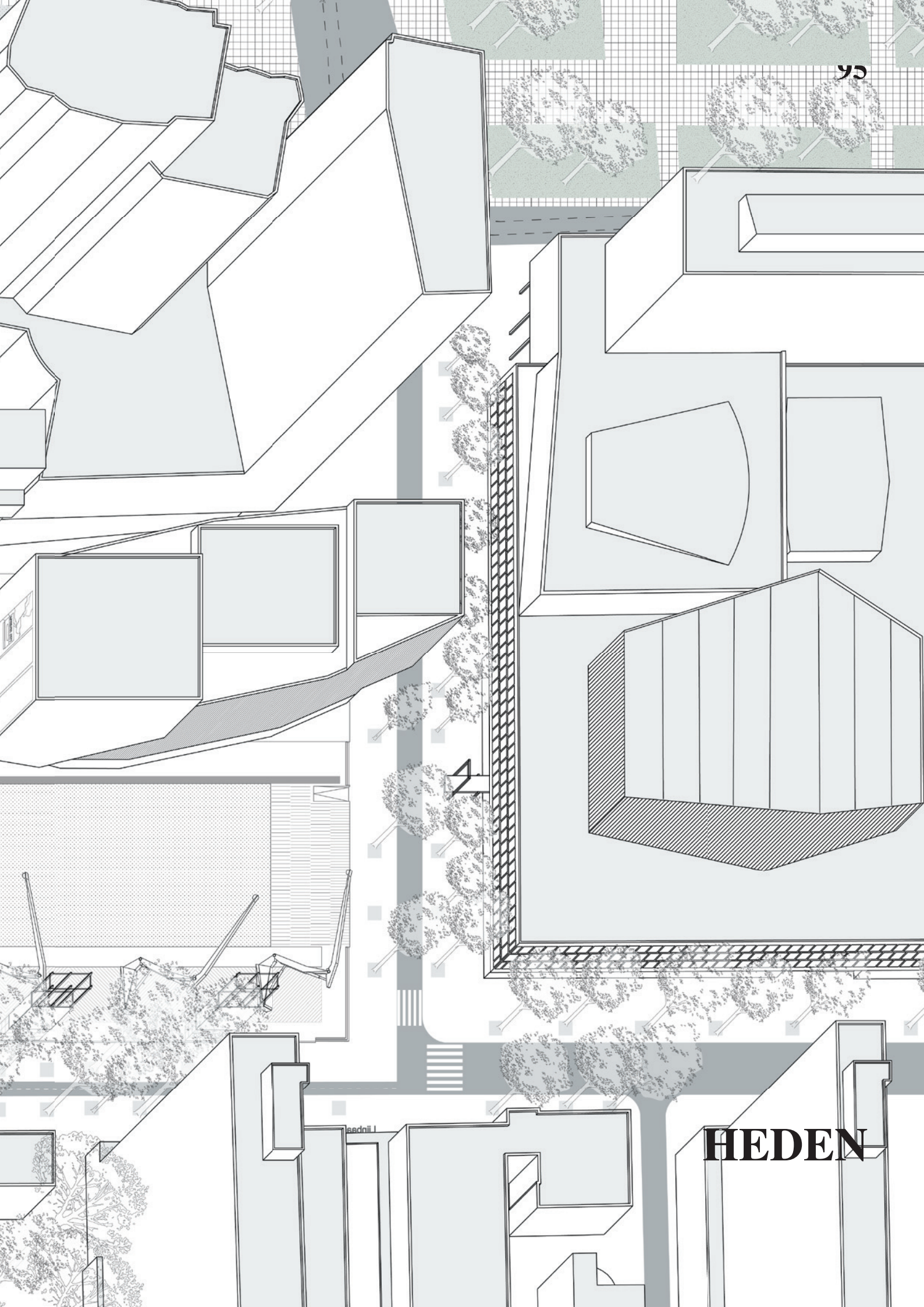
Doe!
de Doelen

HEDEN

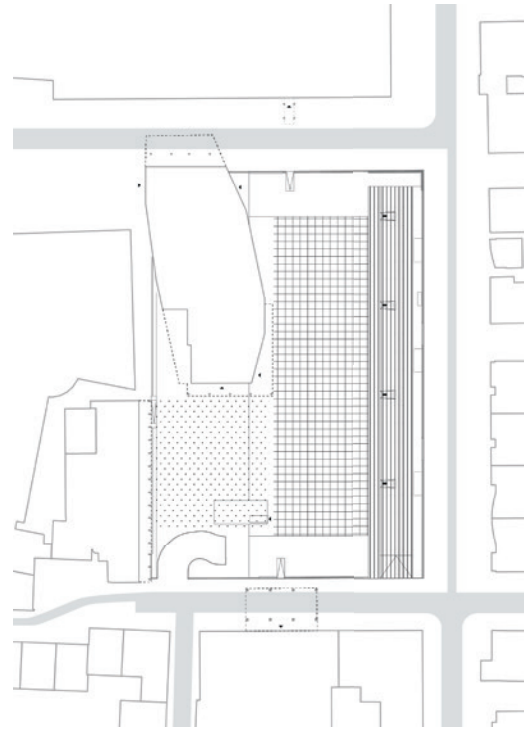

HEDEN

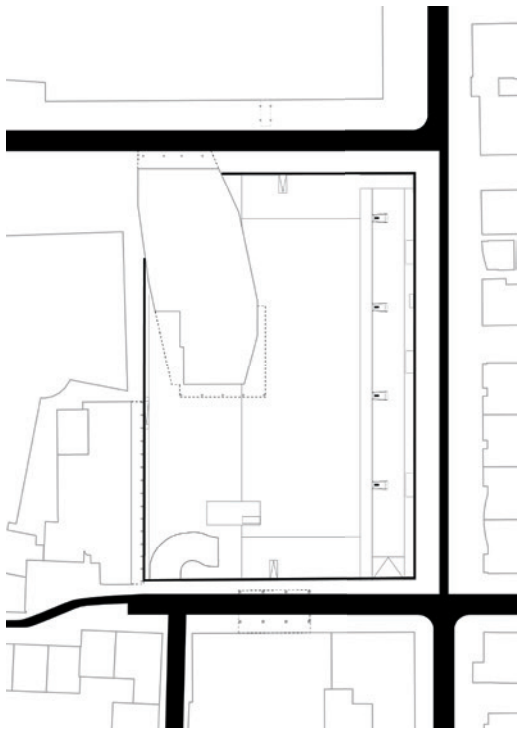
KARAKTERISTIEKEN VAN HET PLEIN

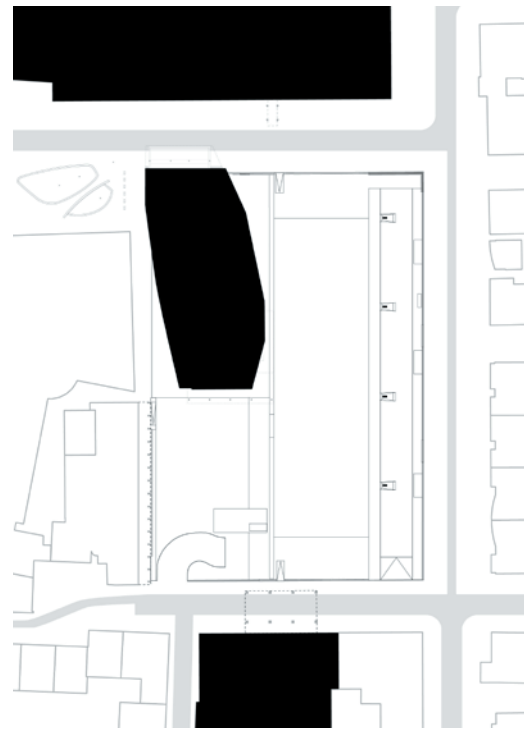
podium

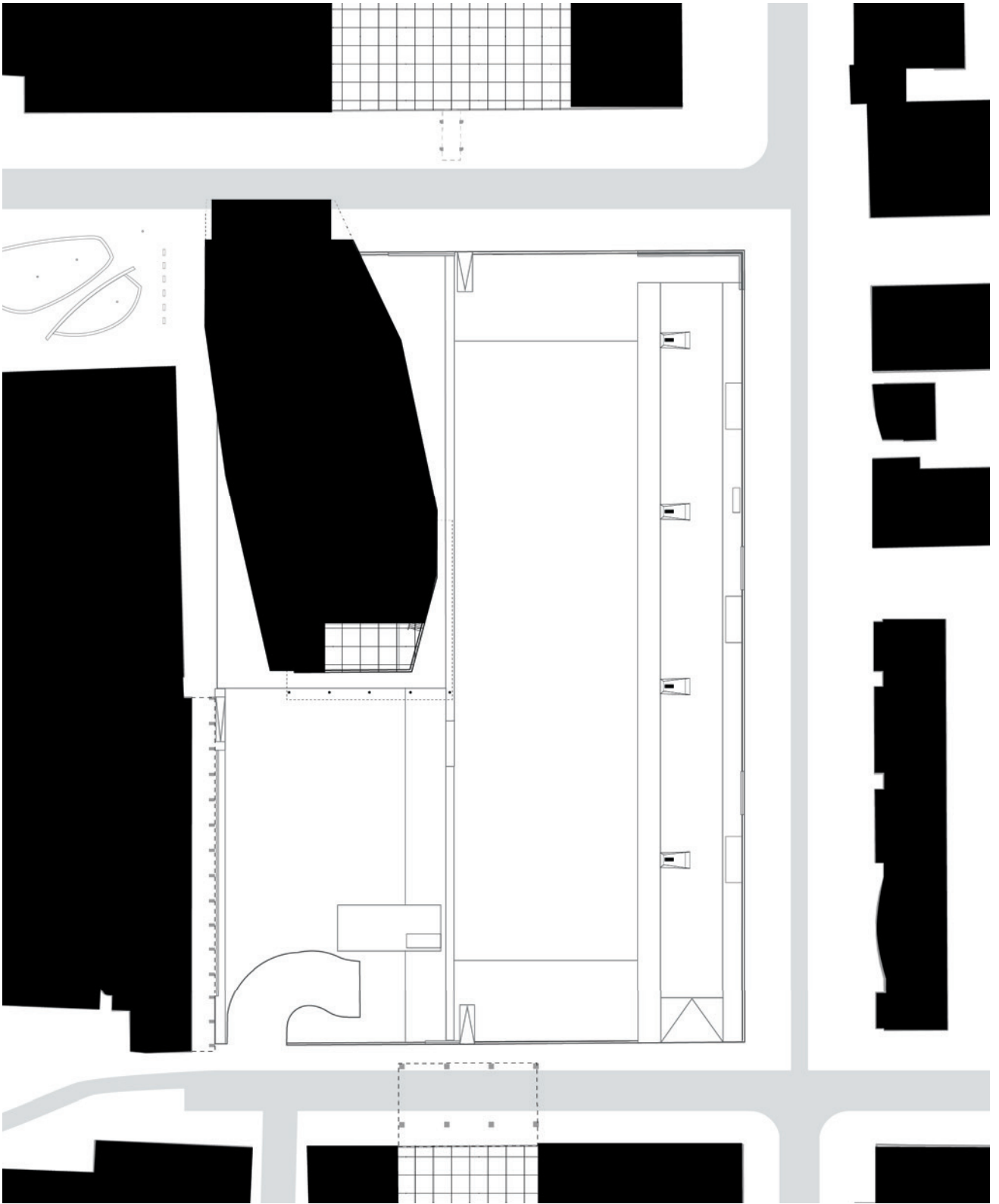
zones

inkadering

cultureel programma

Nollikaart

EVOLUTIE VAN DE PATHÉ

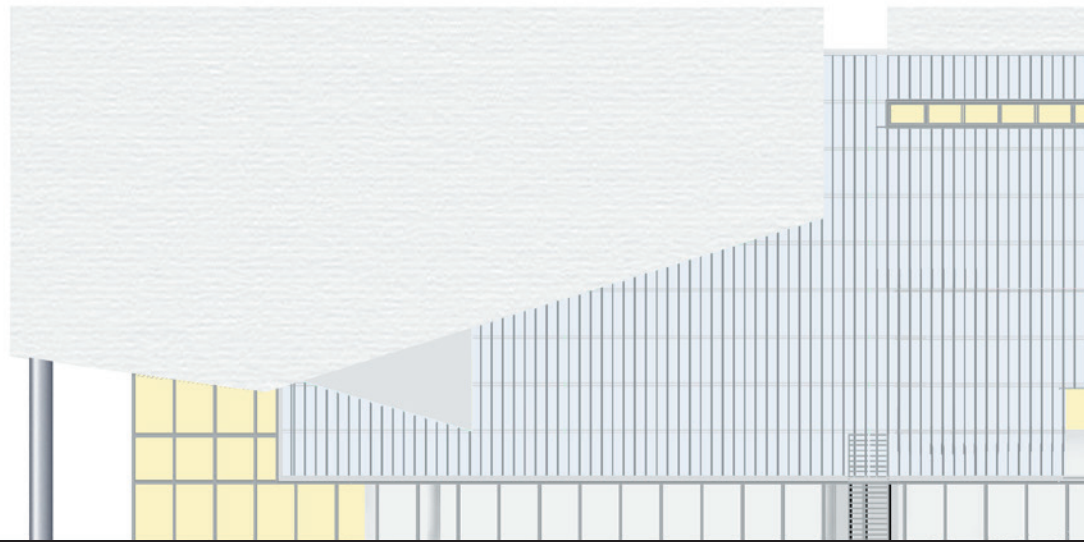

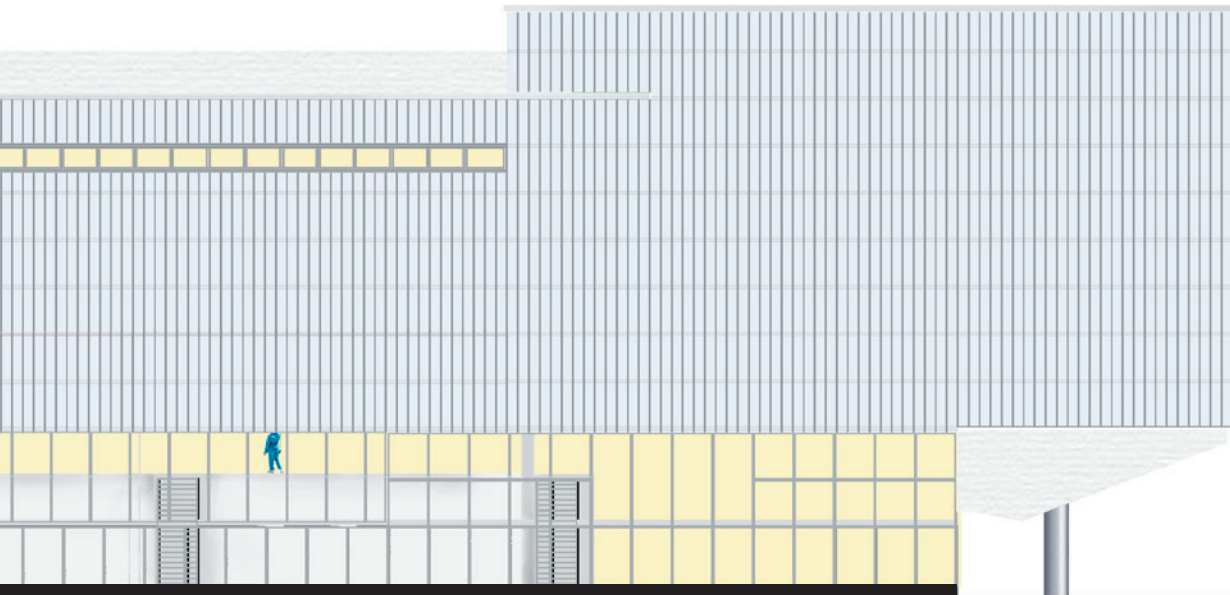

DE GEVEL AAN HET PLEIN

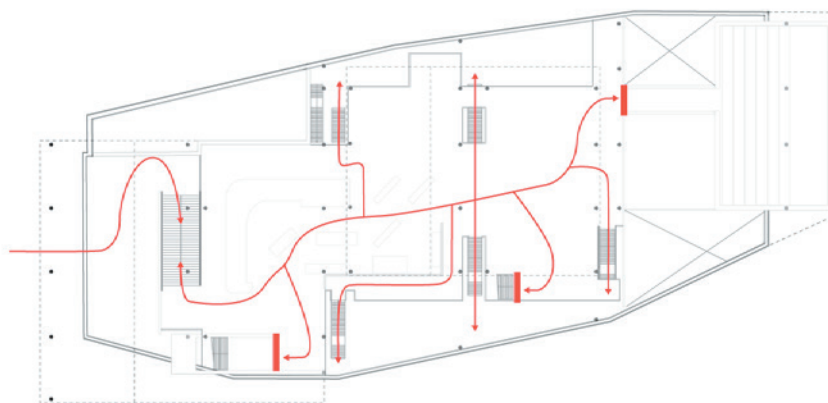

SCHEIDING PUBLIEK EN COMMERCIËEL

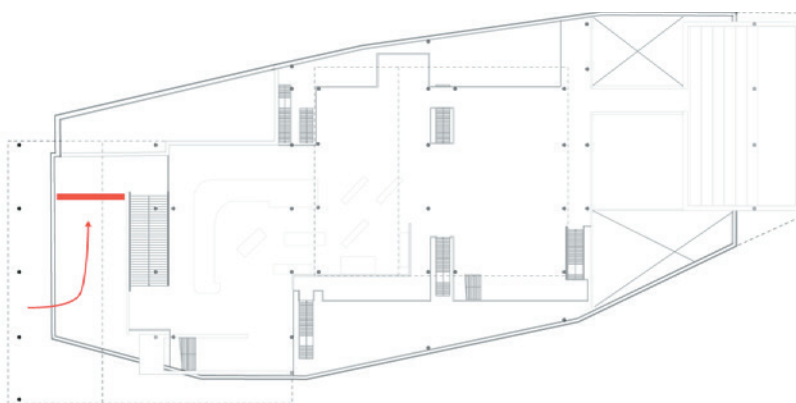

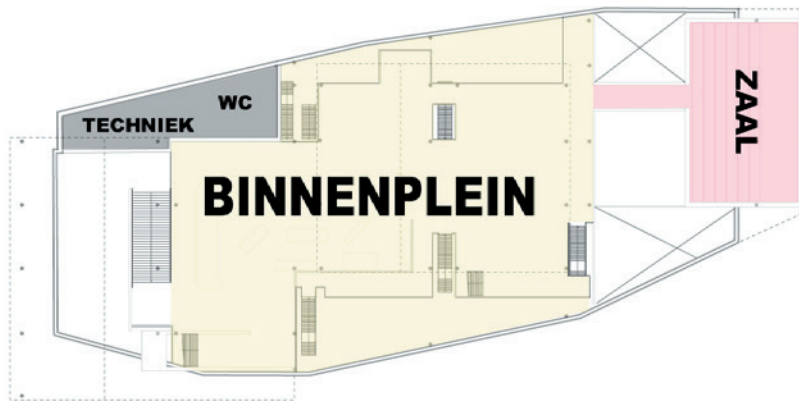
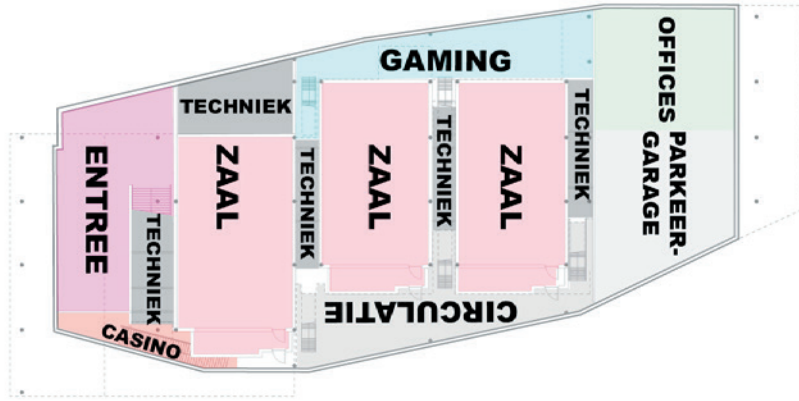
PROGRAMMA

vroeger

nu

ONTHULLING VAN DE PATHÉ

Het ontwerpvoorstel opent de Pathé voor de Rotterdammers. Dit wordt door middel van twee hoofdingrepen gedaan: het weghalen van de huidige gevel en het leggen van nieuwe verbindingen met de publieke ruimte.

Het binnenplein wordt een overdekt buitenplein. De drie hoofdzalen van de bioscoop worden het dak van deze ruimte en de typerende schuine lijnen van de zalen worden zichtbaar.

Uitgangspunt was de functie als bioscoop als centrale trekpleister te behouden. Door het openen van het gebouw worden er een aantal aanpassingen voorgesteld. Zo verdwijnen de QR-poortjes achter de entree en verschuift de betaalgrens terug naar de toegang van de zalen. De circulatie wordt daarom ingepakt zodat de kaartjescontrole pas weer plaatsvindt bij het betreden van de zaal.

De toegangen naar de hoofdzalen starten vanuit het binnenplein zelf. Deze worden ingepakt en lijken op blauwe metalen kokers die de bezoeker omhoog leiden naar de zaal. De vorm van het raam volgt de schuine lijnen van de koker en is op ooghoogte gepositioneerd. Zo blijven de bewegingen van de bioscoopbezoekers zichtbaar aan de buitenkant, kun je na afloop van de film misschien herkennen of iemand een film leuk, verdrietig, grappig of griezelig vond.

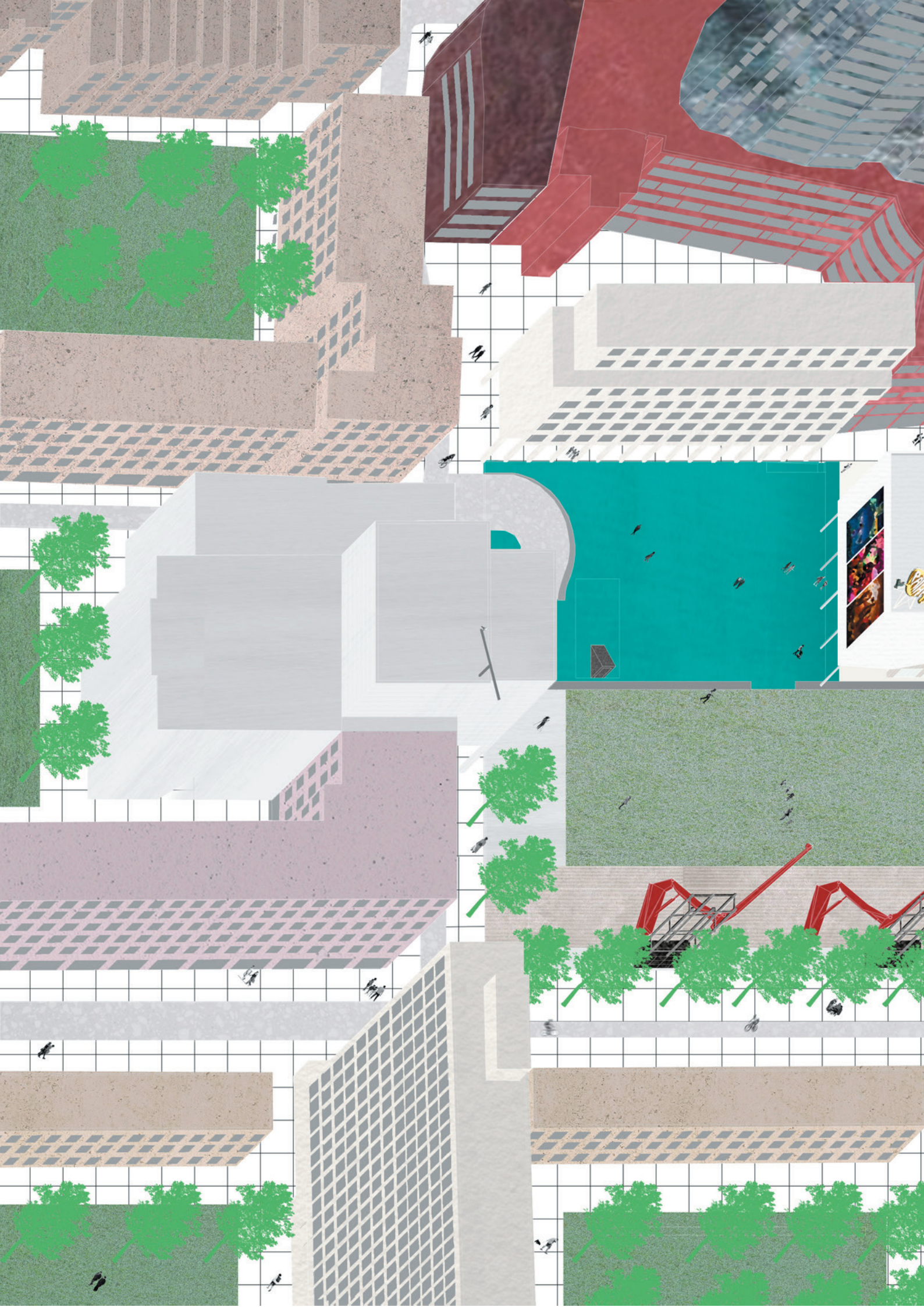
Het voetstuk waarop het buitenplein is gelegen is de plint. In het nieuwe ontwerp is deze massiever ontworpen met grote openingen zodat je vanuit de omloop op de begane grond verschillende perspectieven en zichtlijnen op het plein waarneemt. Voor het plein erboven betekent het dat aan de kant van het Schouwburgplein een balkon ontstaat.

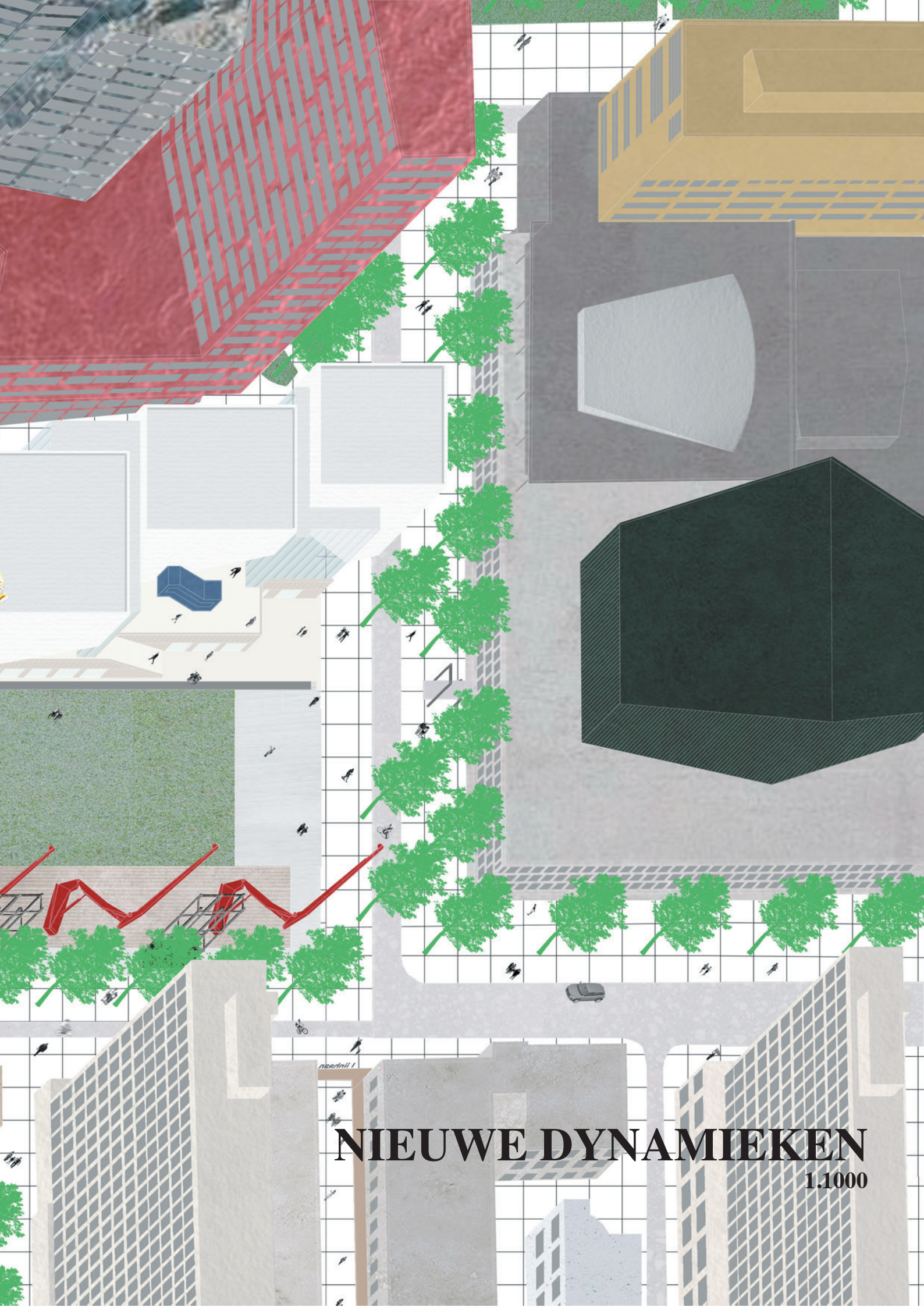
Hier kunnen bezoekers van het buitenplein de activiteiten rond en op het Schouwburgplein observeren.

Het nieuwe ontwerp voorstel was een zoektocht naar hoeveel of weinig nodig is. In het nieuwe ontwerp komen een aantal kenmerkende elementen uit de oude bioscoop terug. De gevelpanelen worden hergebruikt om alle secundaire trappen in te pakken. De typerende glazen balustrade wordt rond het buitenplein voortgezet.

De ruimte onder de drie zwevende zalen is herontworpen. De kolommen structuur in combinatie met de schuine lijnen van de zalen die het dak vormen ontstaan er verschillende ruimtes: hoge, lage, open en geslotener. De belangrijkste functie van de bioscoop komt in een andere vorm op het plein terug. In plaats van een foodcourt is er een kiosk vlak naast de oude hoofdentree ontworpen. Hier kunnen bezoekers nog steeds hun popcorn of spontaan een bioscoopkaartje kopen.

Op het centrale stuk van het overdekte plein is een houten tribune ontworpen. Deze kan bewogen worden over het plein waardoor het multifunctioneel inzetbaar is. Aan het plafond erboven zijn gordijnen opgehangen die als ze dicht zijn een extra ruimte op het plein creëren. Een bezoek aan de Pathé biedt nu ineens meer mogelijkheden dan alleen naar de film te gaan.

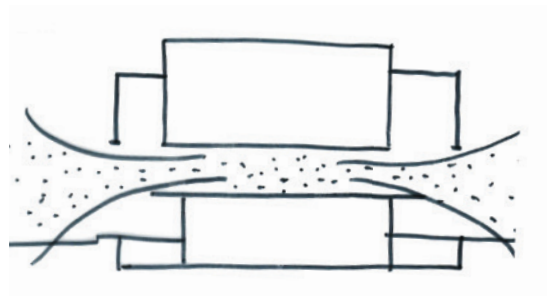
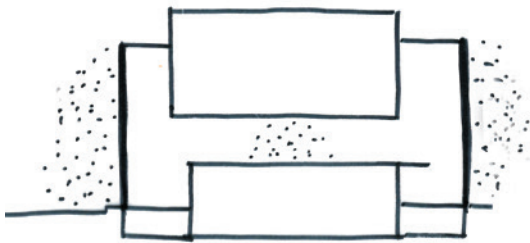

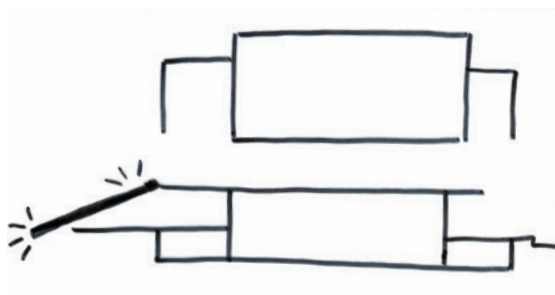
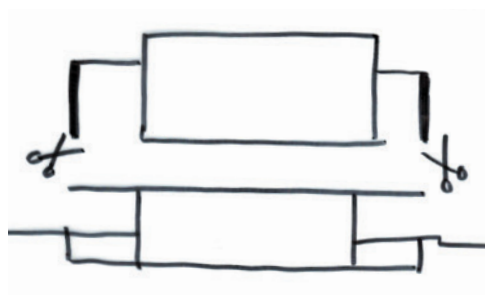

NIEUWE DYNAMIEKEN

1.1000

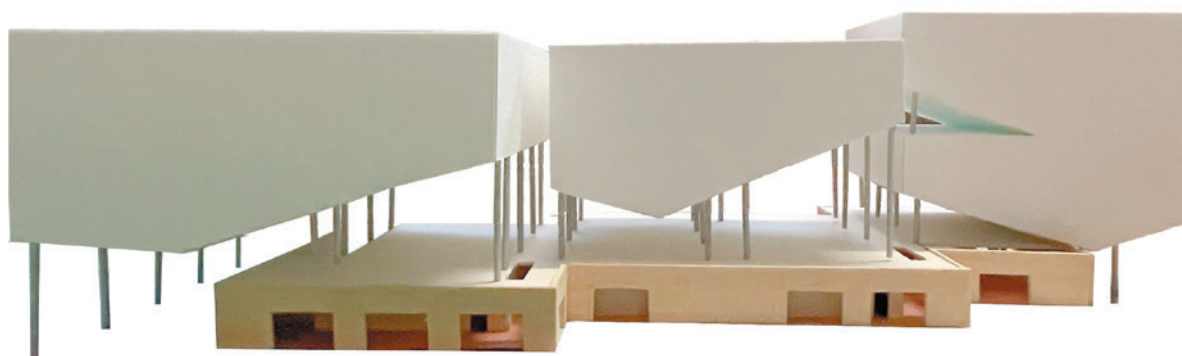
OPENING VAN DE BISCOOP

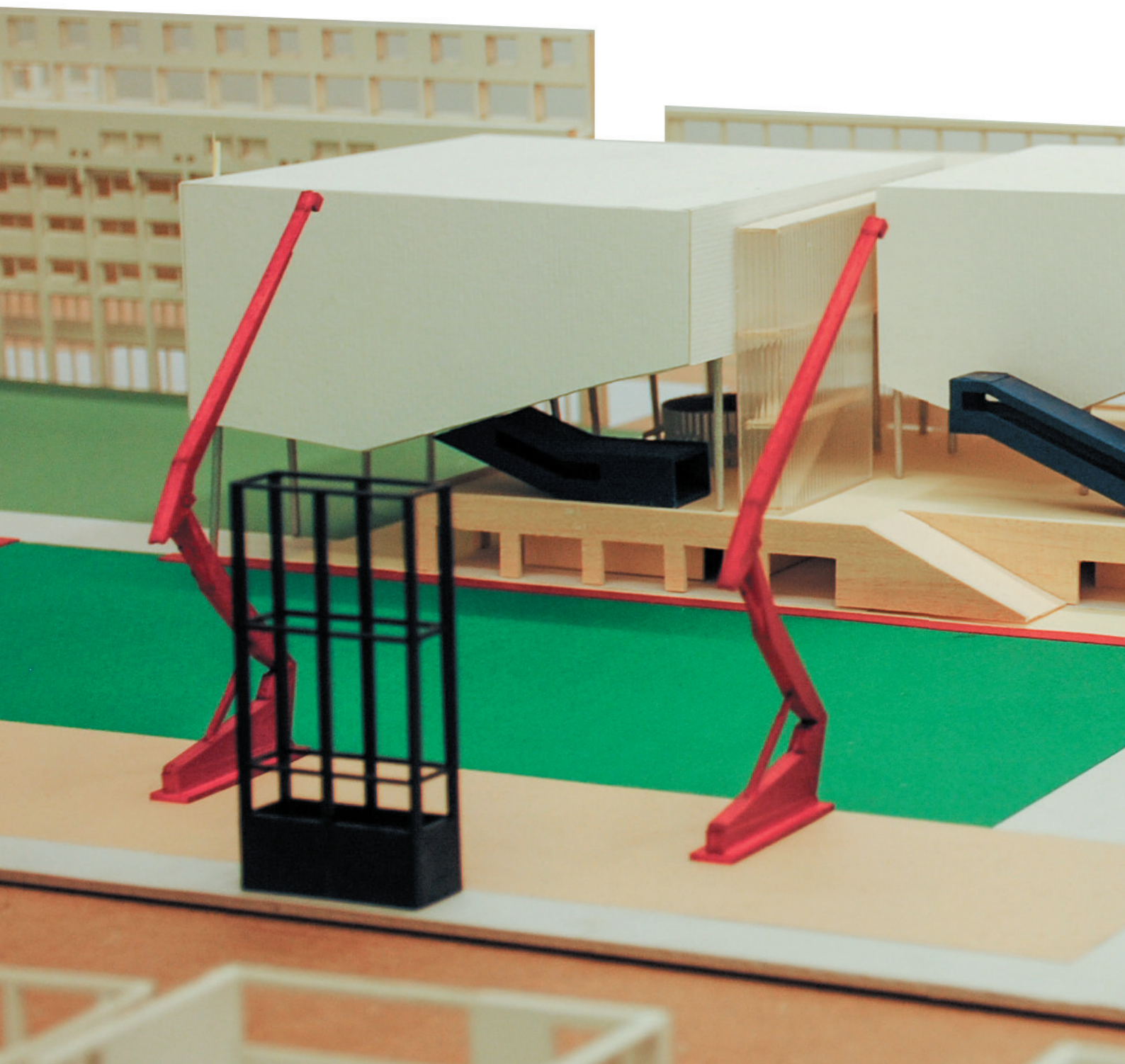

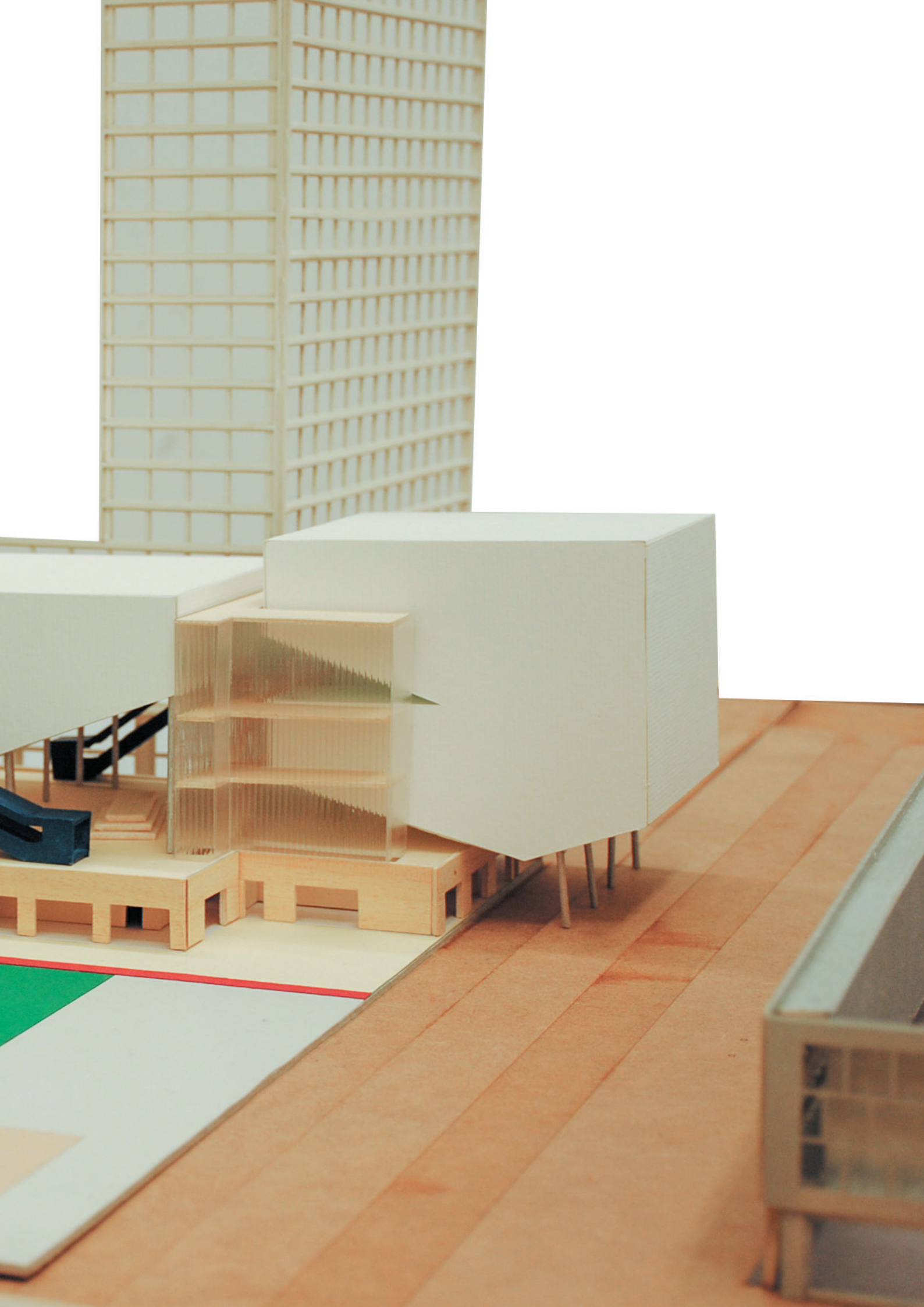

OPGETILD, OVERDEKT BINNENPLEIN

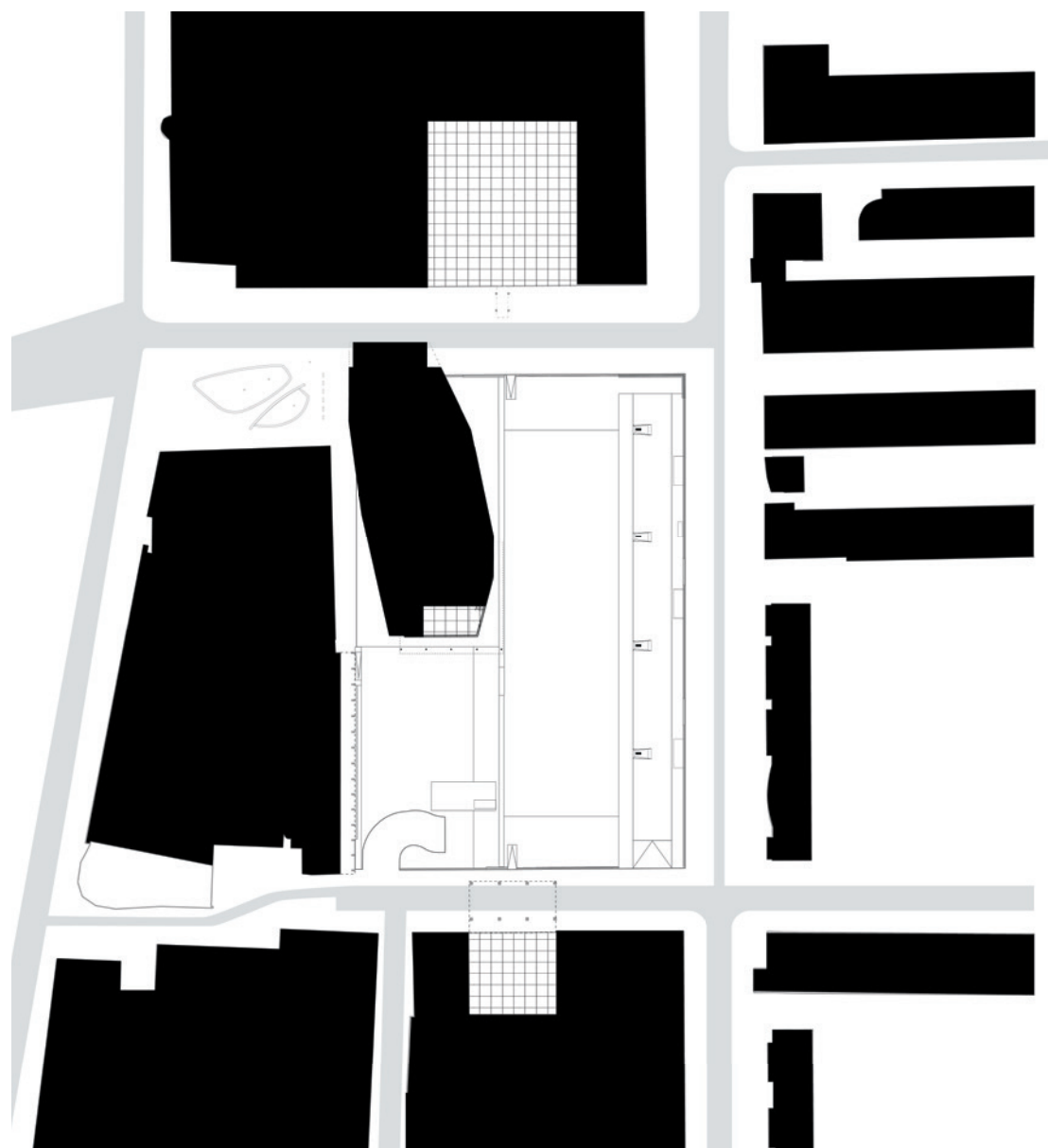

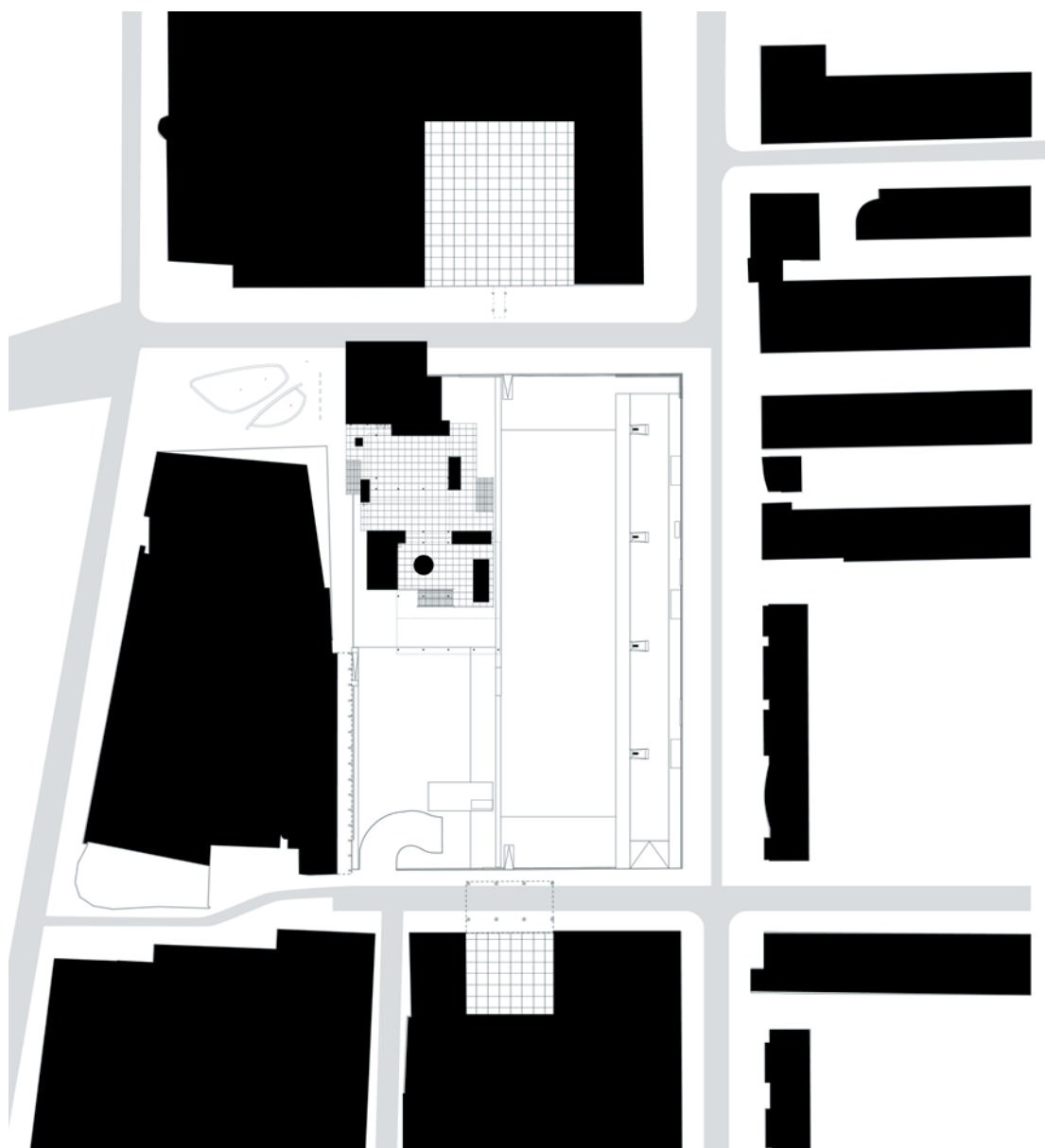

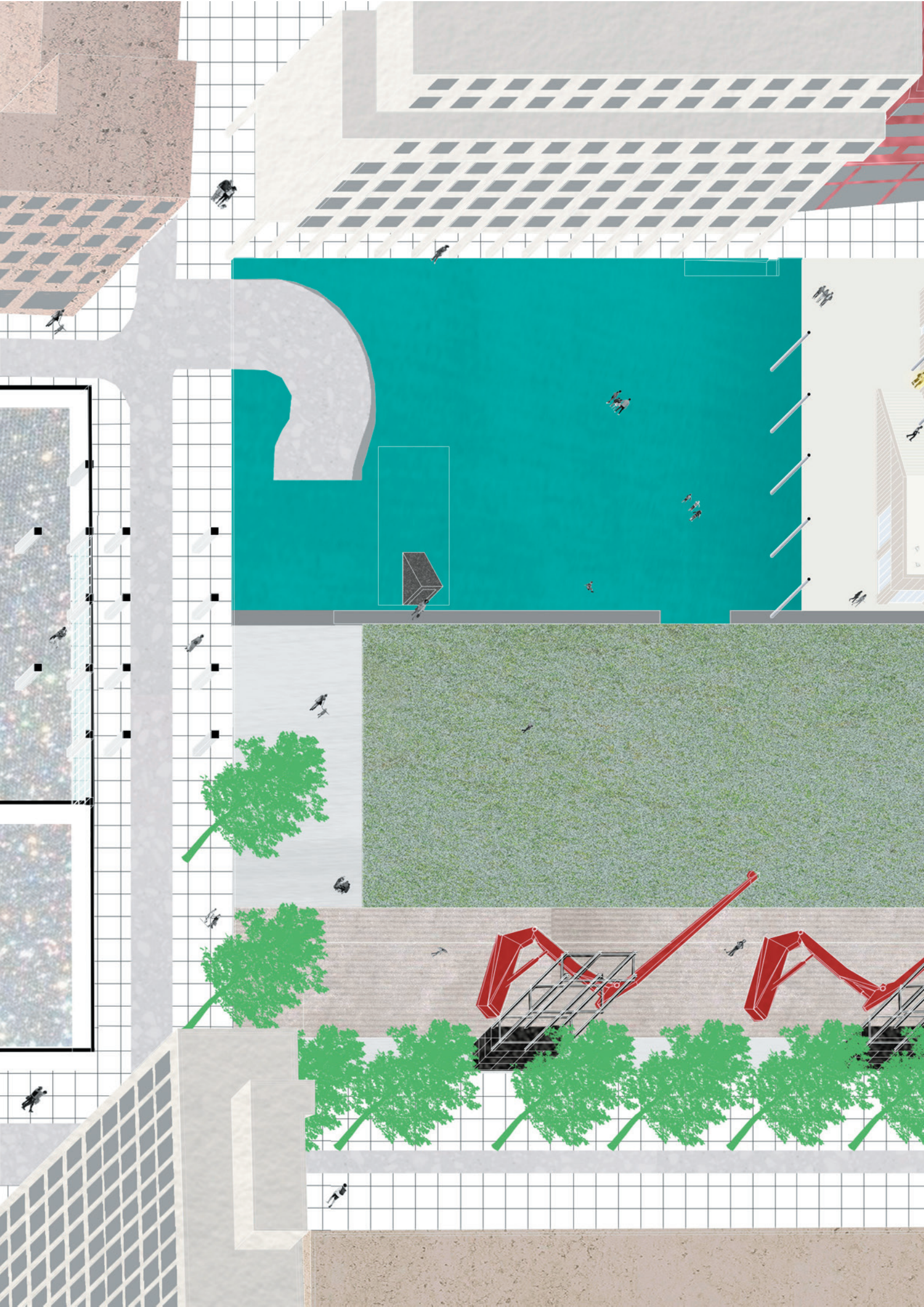

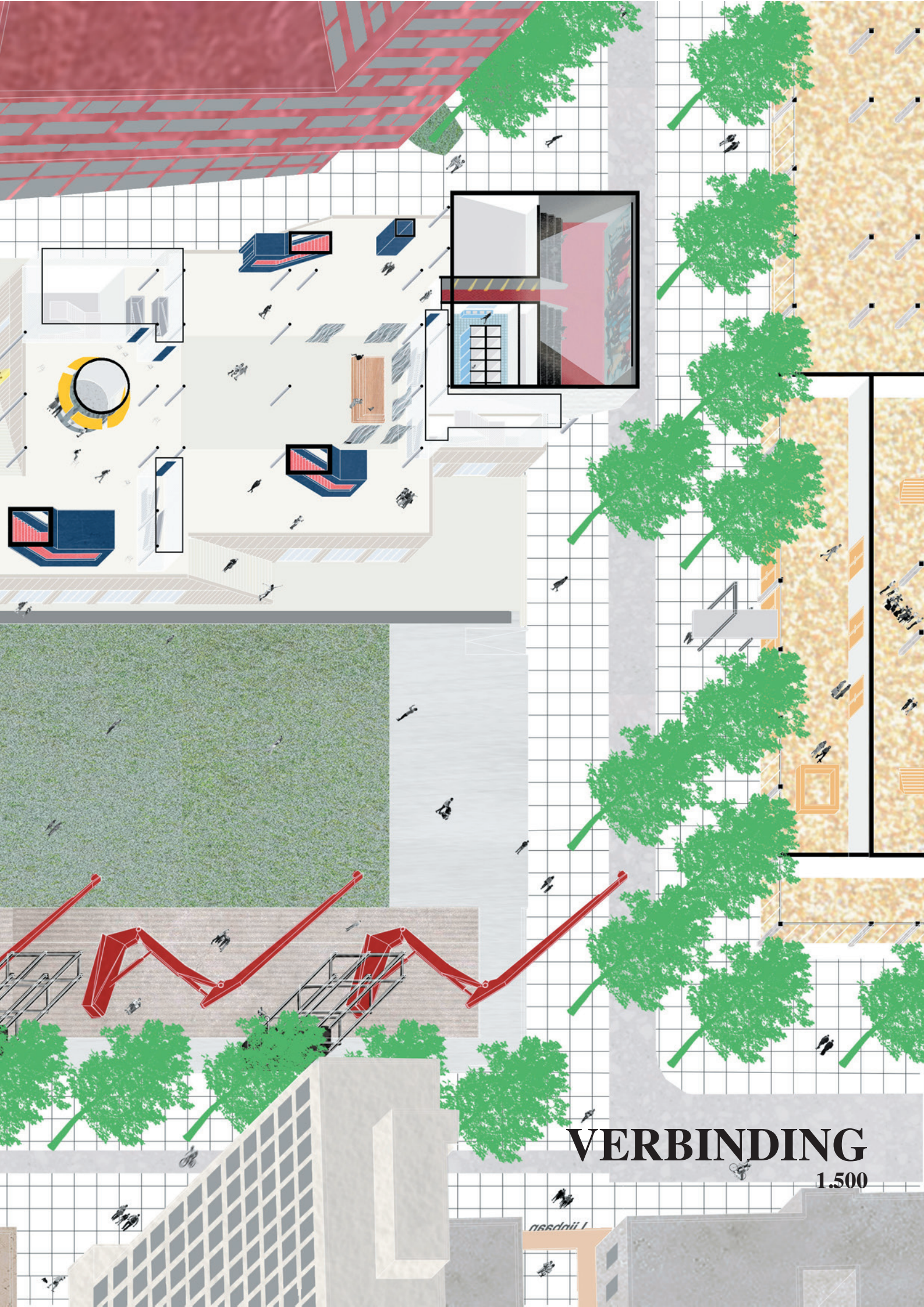

NIEUWE SCHAKEL AAN HET PLEIN

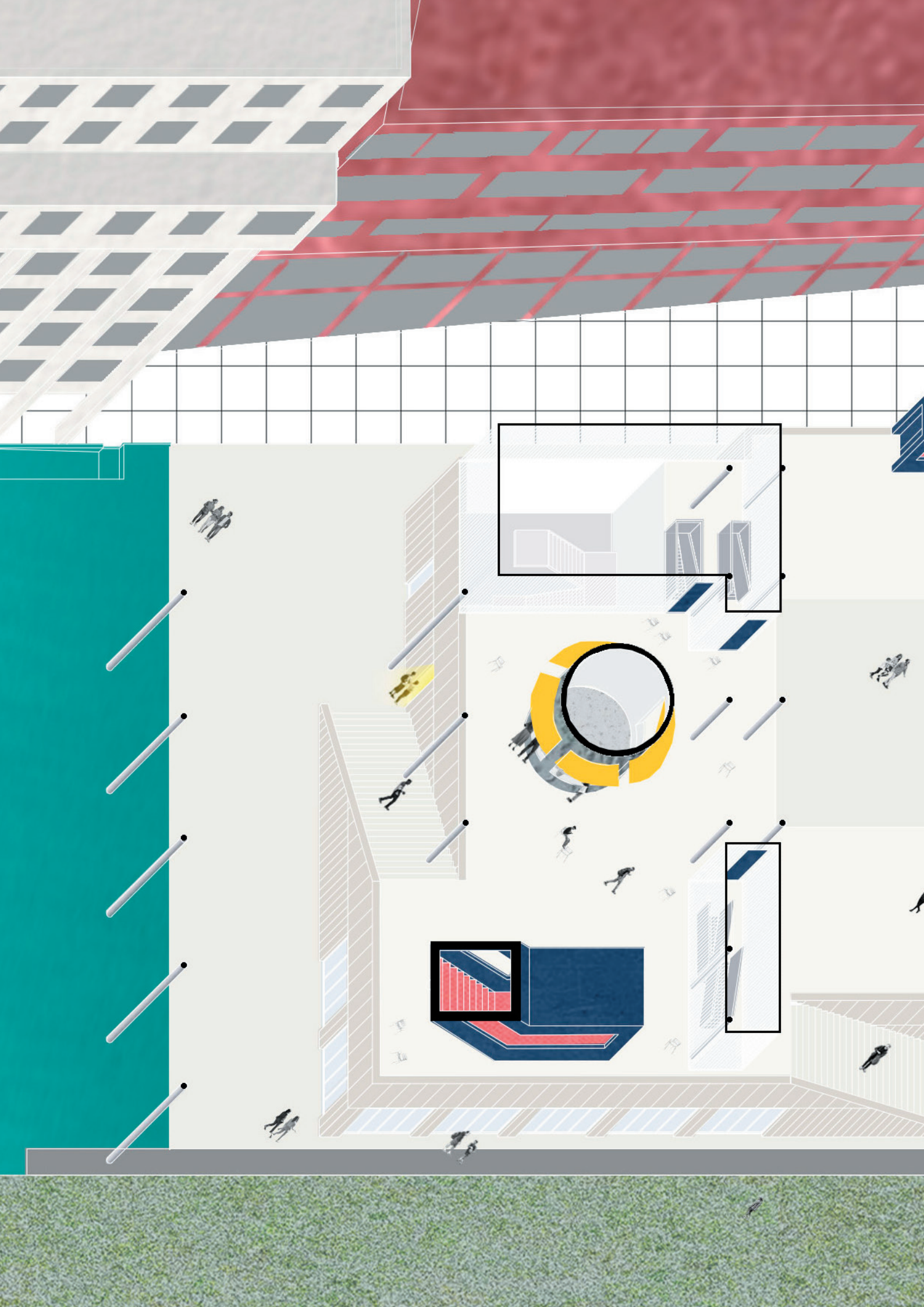

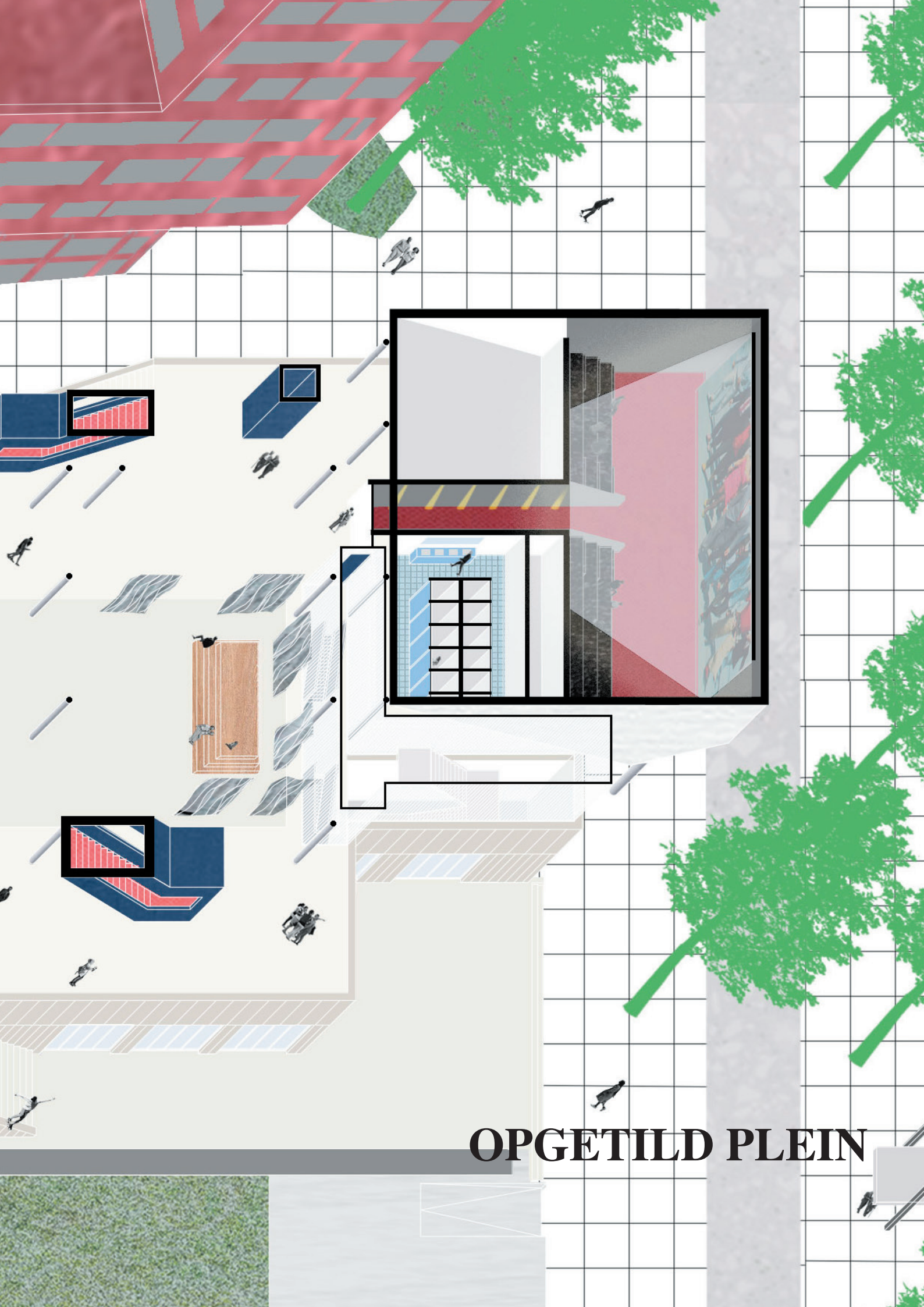

VERBINDING

1.500

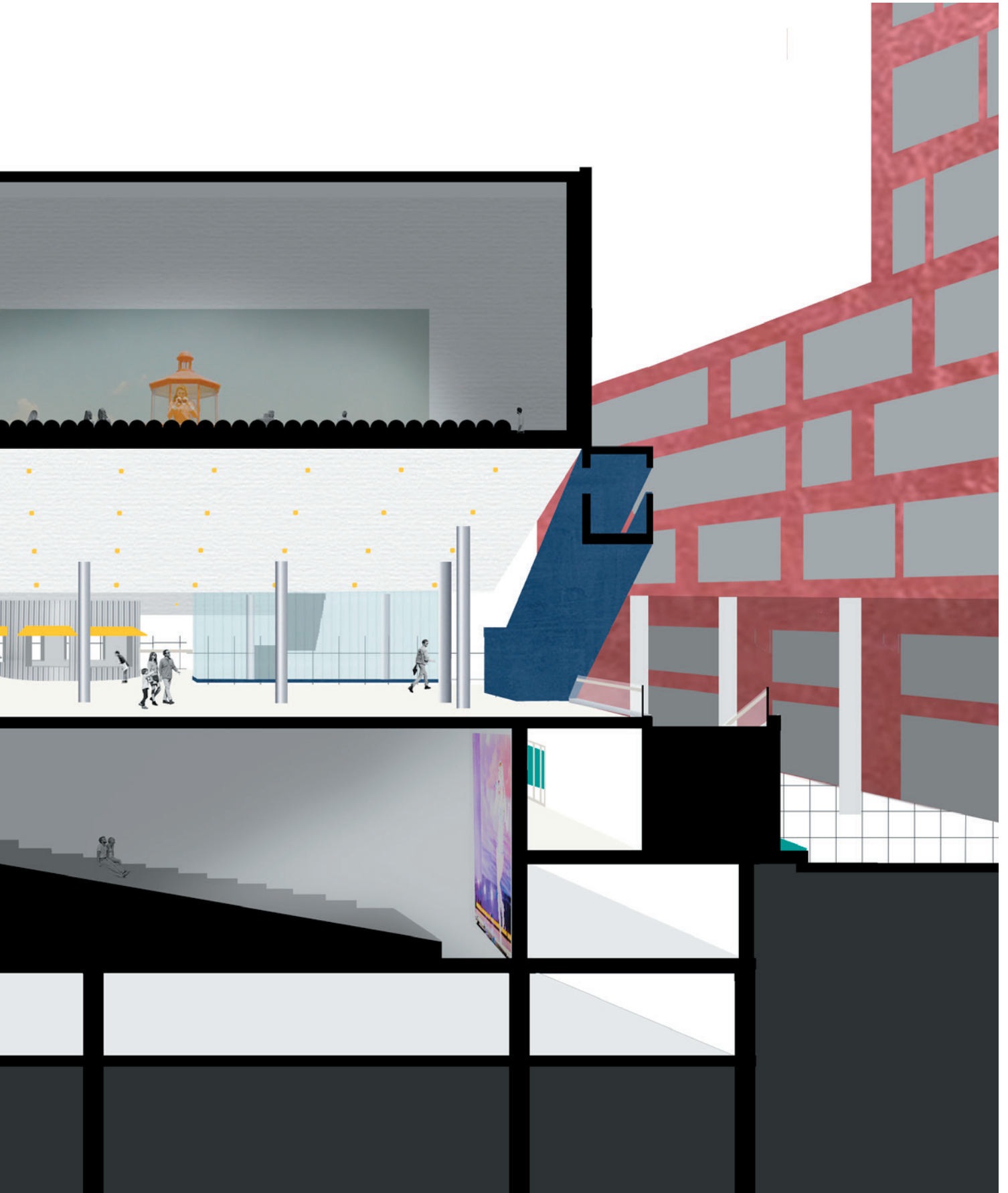
OPGETILD PLEIN

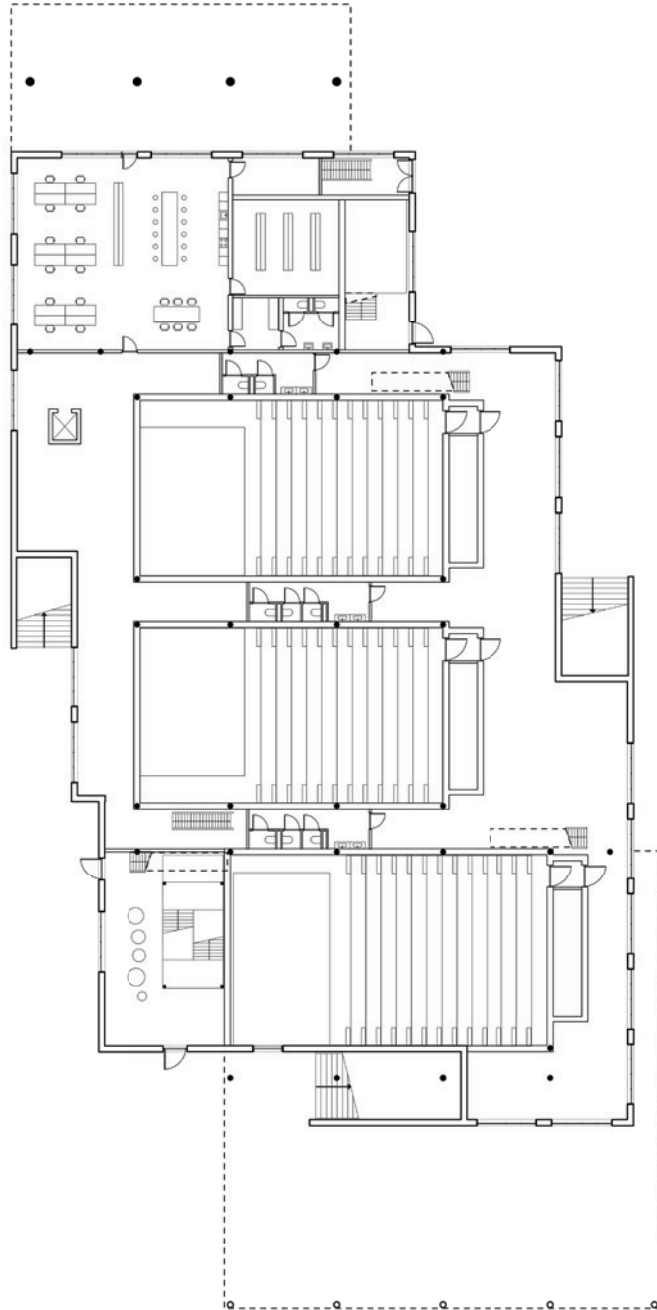

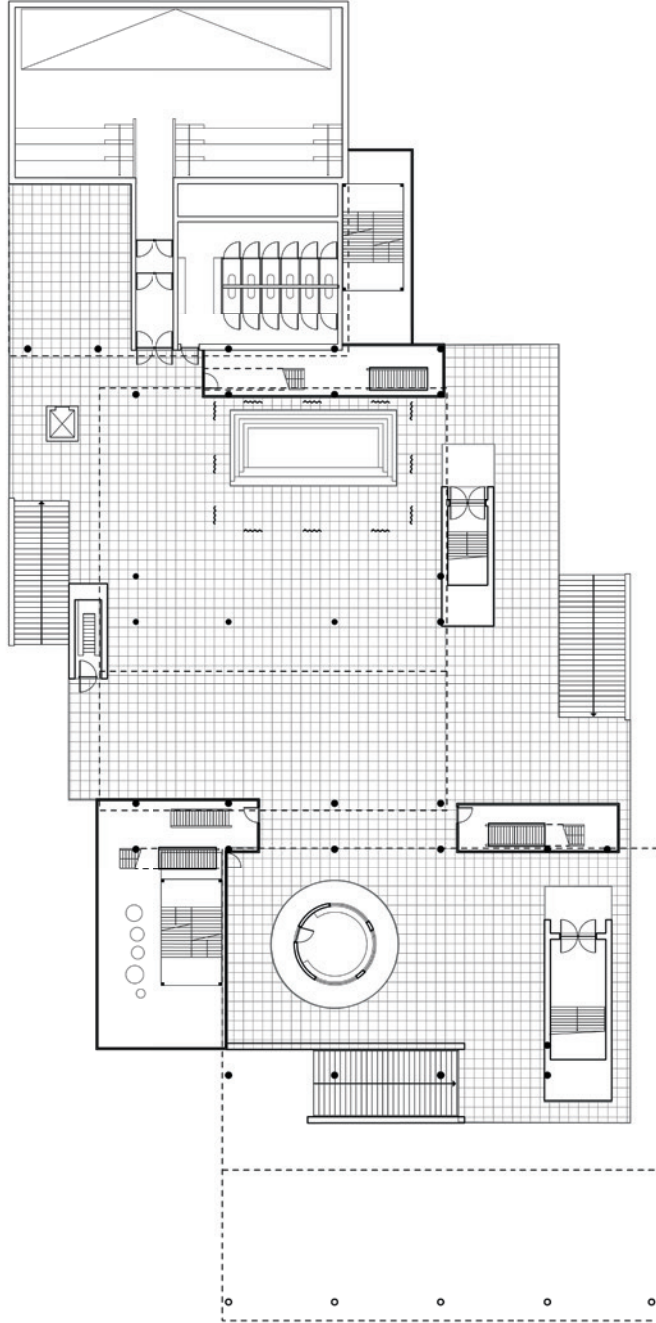
RUIMTE VOOR ONTMOETING EN GEBRUIK

PLATTEGRONDEN

OUDE ELEMENTEN IN NIEUW ONTWERP

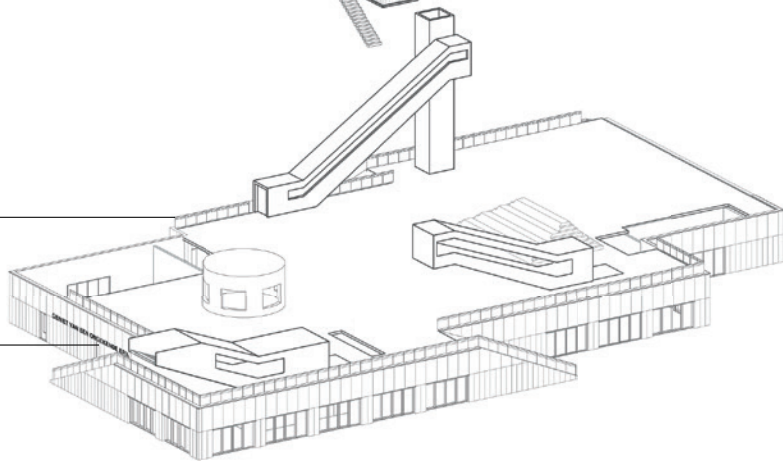
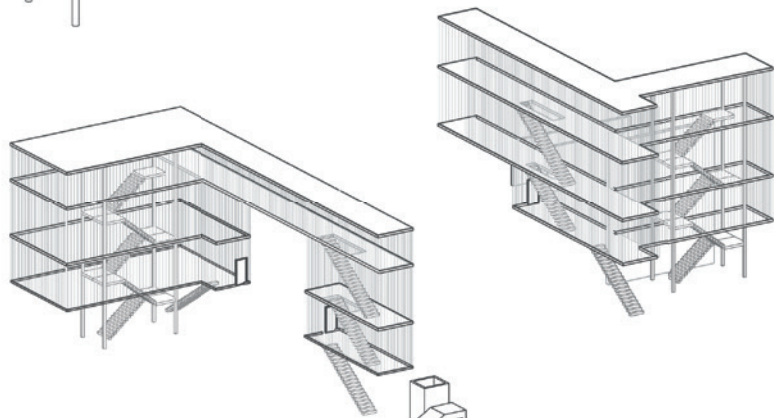
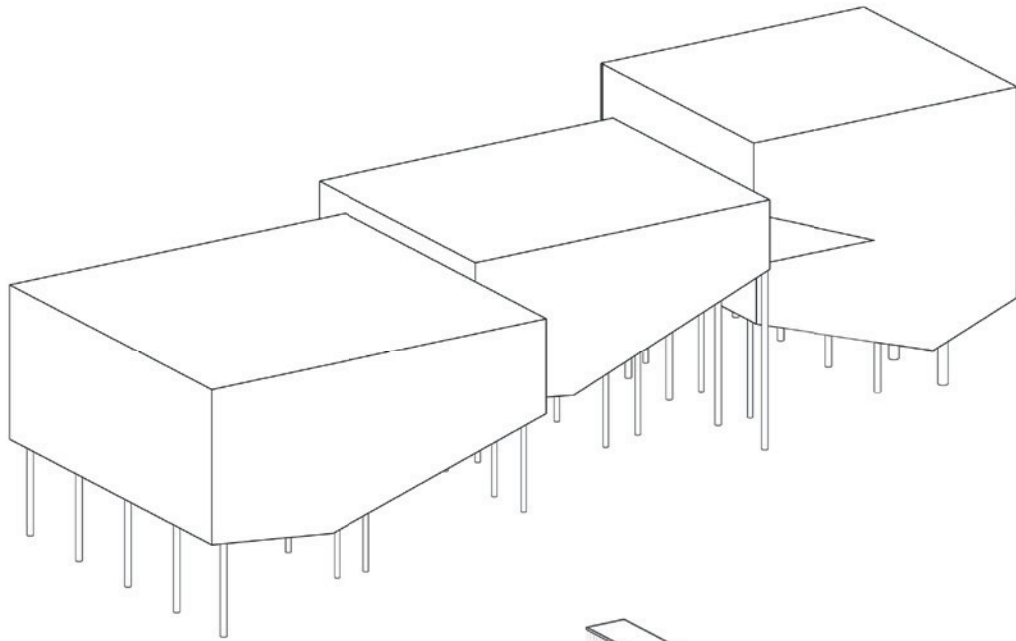
Hergebruik van gevelpanelen: rond secundaire circulatie

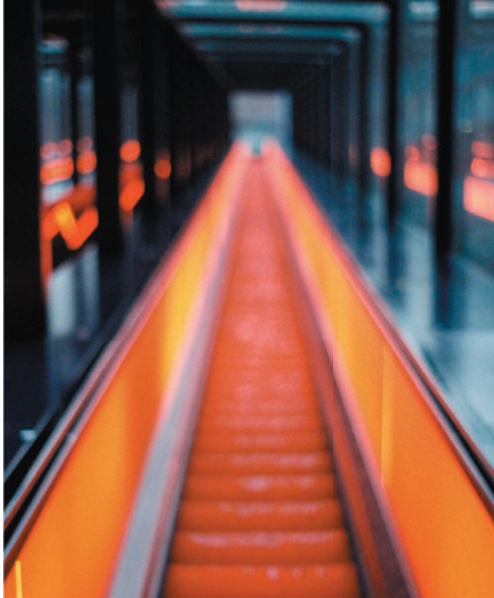
Balustrade rond het plein

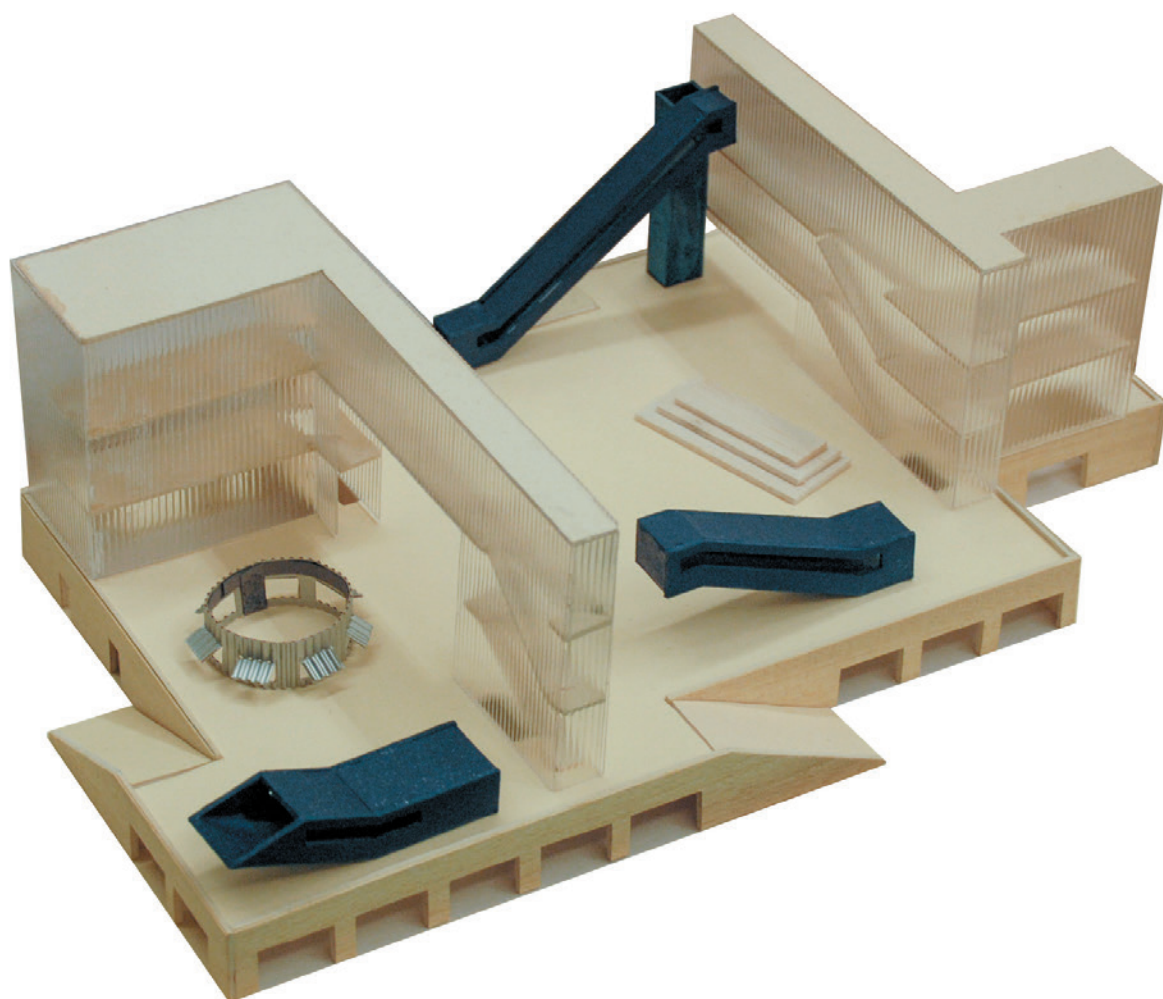
GENIET VAN EEN ONGEKENDE ERVARING.

Slogan van de Pathé

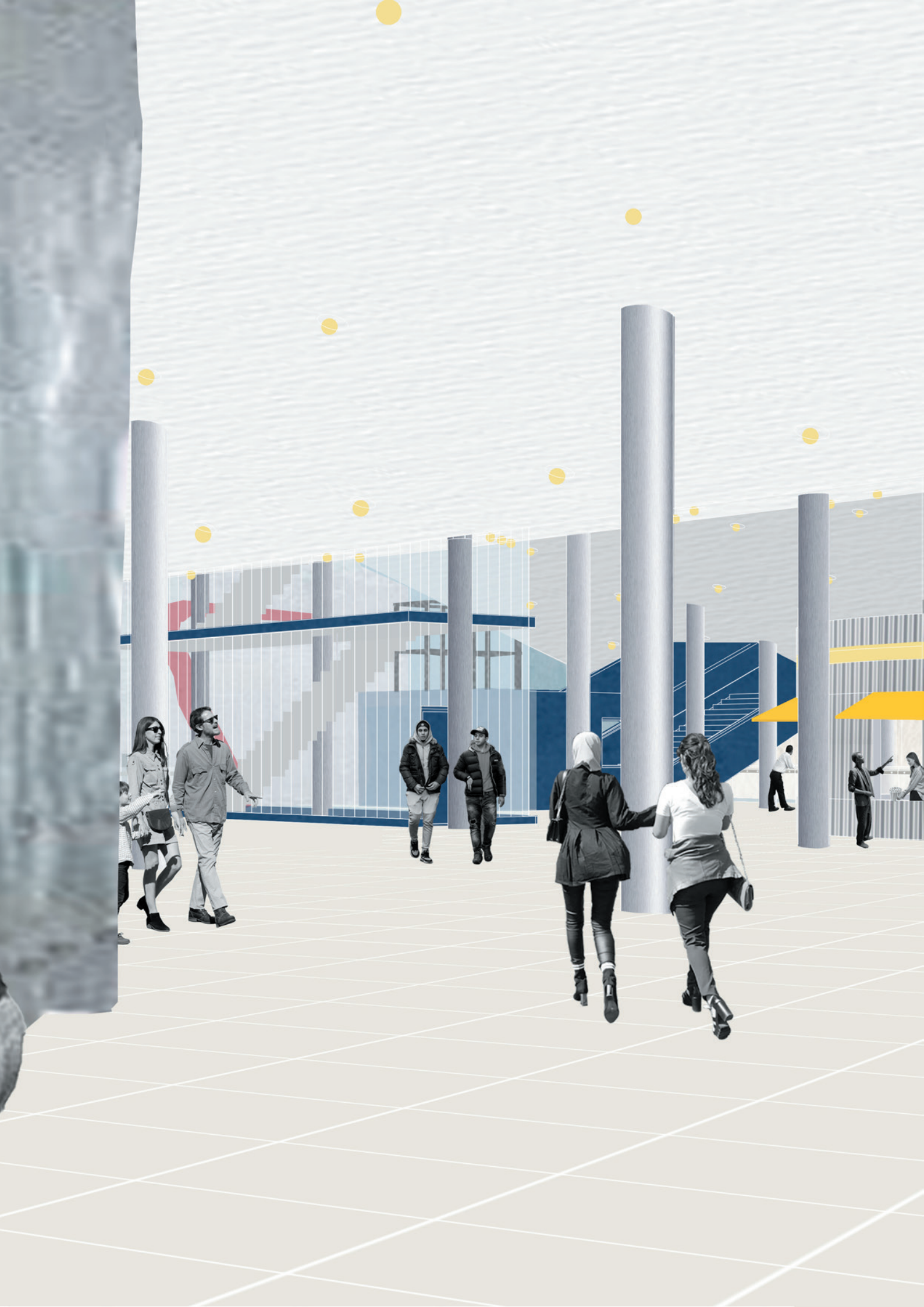
NIEUWE ELEMENTEN

Elementen op het binnenplein: omsloten toegangen, kiosk en houten tribune

GENIET VAN EEN

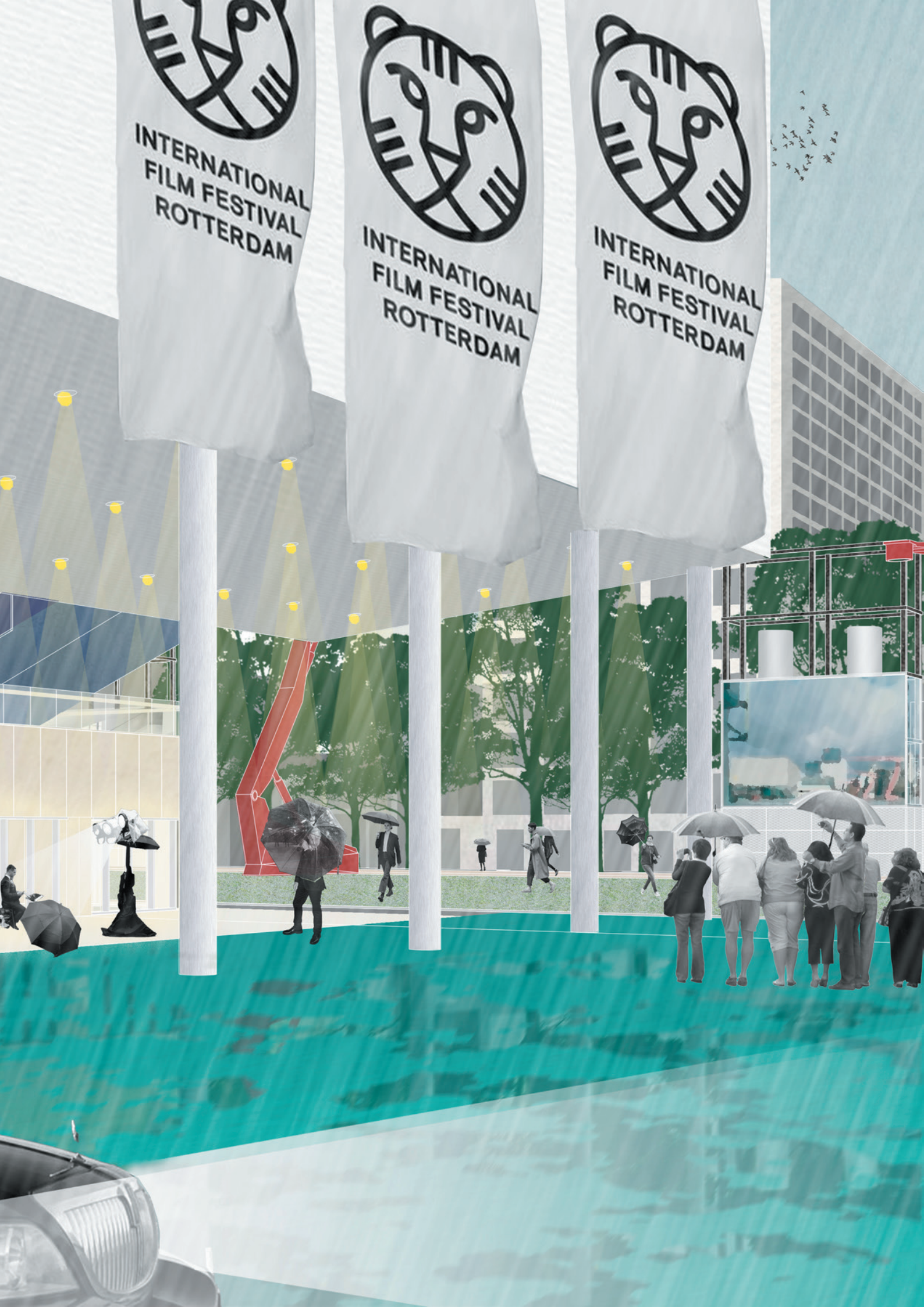
INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM

INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM

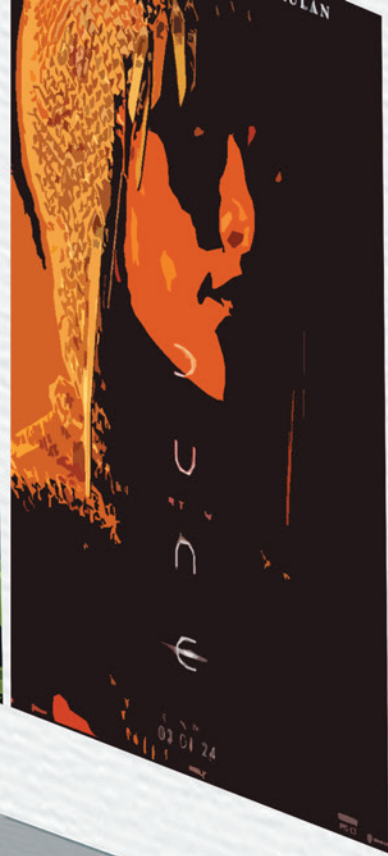

INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM

GENIET VAN EEN ONGEKEUDE ERVARING

KIOSK POPCO

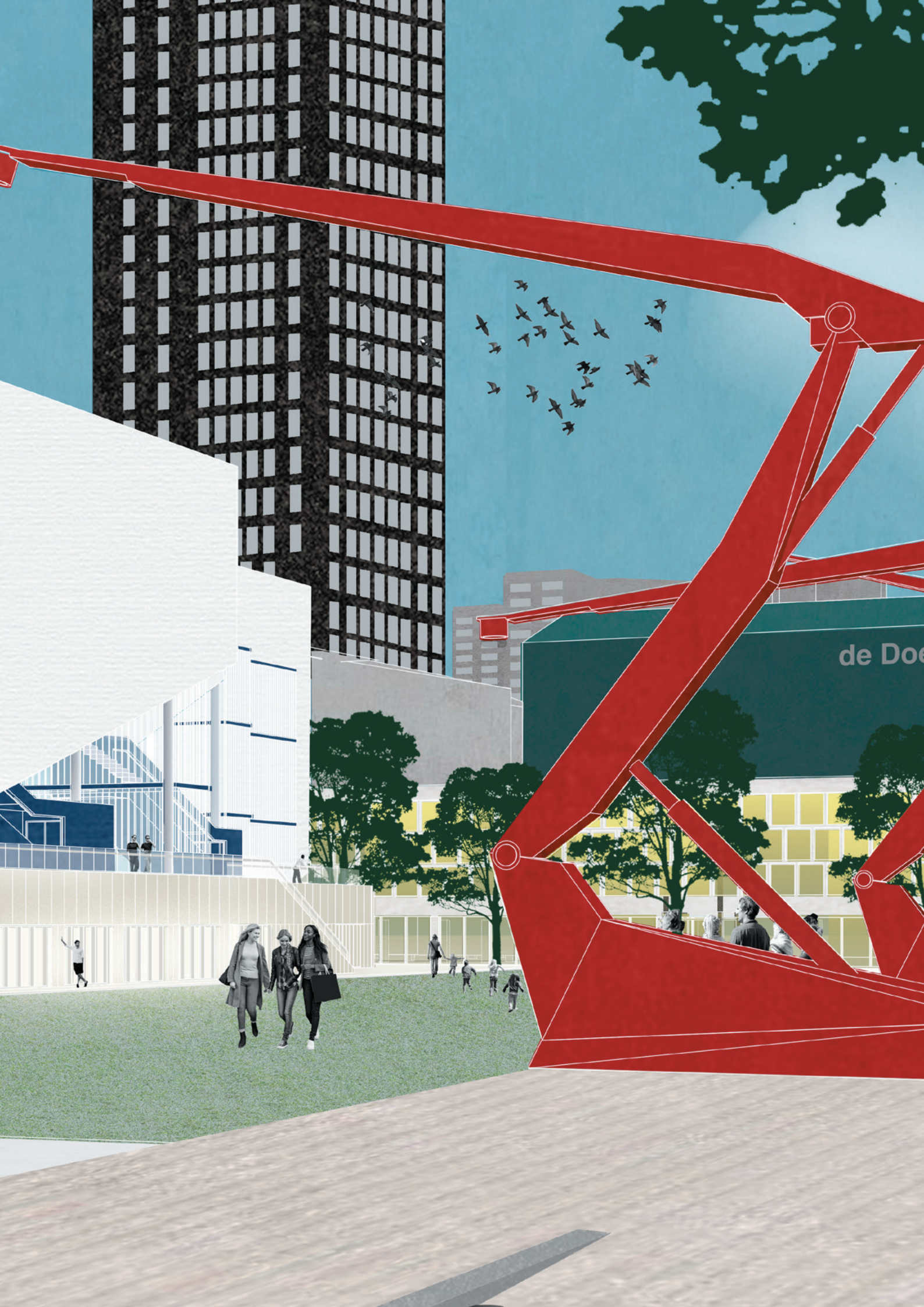
1 euro
Koffie
Thee
Chocomel

GEN VAN EEN ONGEKENDE RV

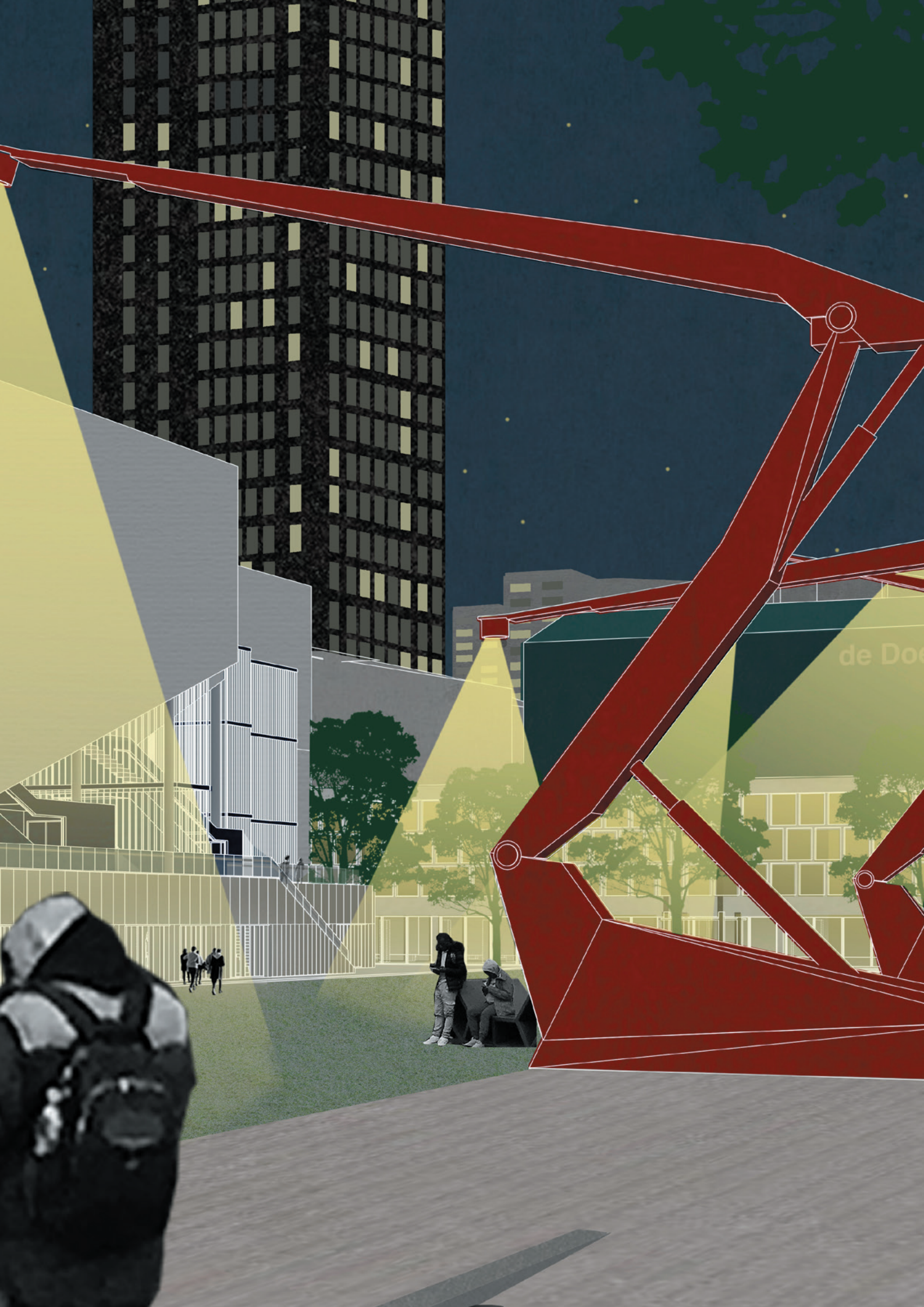

de Doc

SLOTWOORD

Misschien ontstaat er zo ook een ander type “publiek gebouw” dat een commercieel programma op een prominente locatie met de publieke ruimte verbindt en dus een sterker publiek karakter krijgt. De scheiding tussen publiek en niet-publiek/commercieel vervaagt en er wordt een nieuw reservoir voor ontmoeting en gebruik ontsloten.

Uit het onderzoek heb ik drie vragen afgeleid die uitgangspunt voor mijn ontwerp waren: hoe wordt de verbinding gemaakt van de publieke ruimte naar de publieke plek, hoe wordt een transitieruimte gecreëerd en welke specifieke elementen worden toegevoegd om tot gebruik uit te nodigen.

De Pathé wordt door het toevoegen van extra trappen naar het binnenplein sterker geïntegreerd in de publieke ruimte. Zo kan deze nieuwe publieke ruimte vanuit meerdere kanten benadert worden. Het gebouw wordt een schakel in de omgeving en het opgetilde binnenplein de transitieruimte van de Pathé.

Karakteristiek voor de ruimte zijn de schuine lijnen van de zalen die het plafond boven het plein vormen. De kolommen structuur creëert een open plek die verschillend gebruik toelaat.

Naast de hoofdfunctie, de biscoop zelf, wordt er door middel van specifieke elementen verder uitgenodigd voor gebruik. Het balkon nodigt uit om de activiteiten op het Schouwburgplein te observeren, onder het genot van een drankje samen met anderen of alleen.

De houten tribune kan ingezet worden als zitelement maar ook als podium en is vrij beweegbaar.

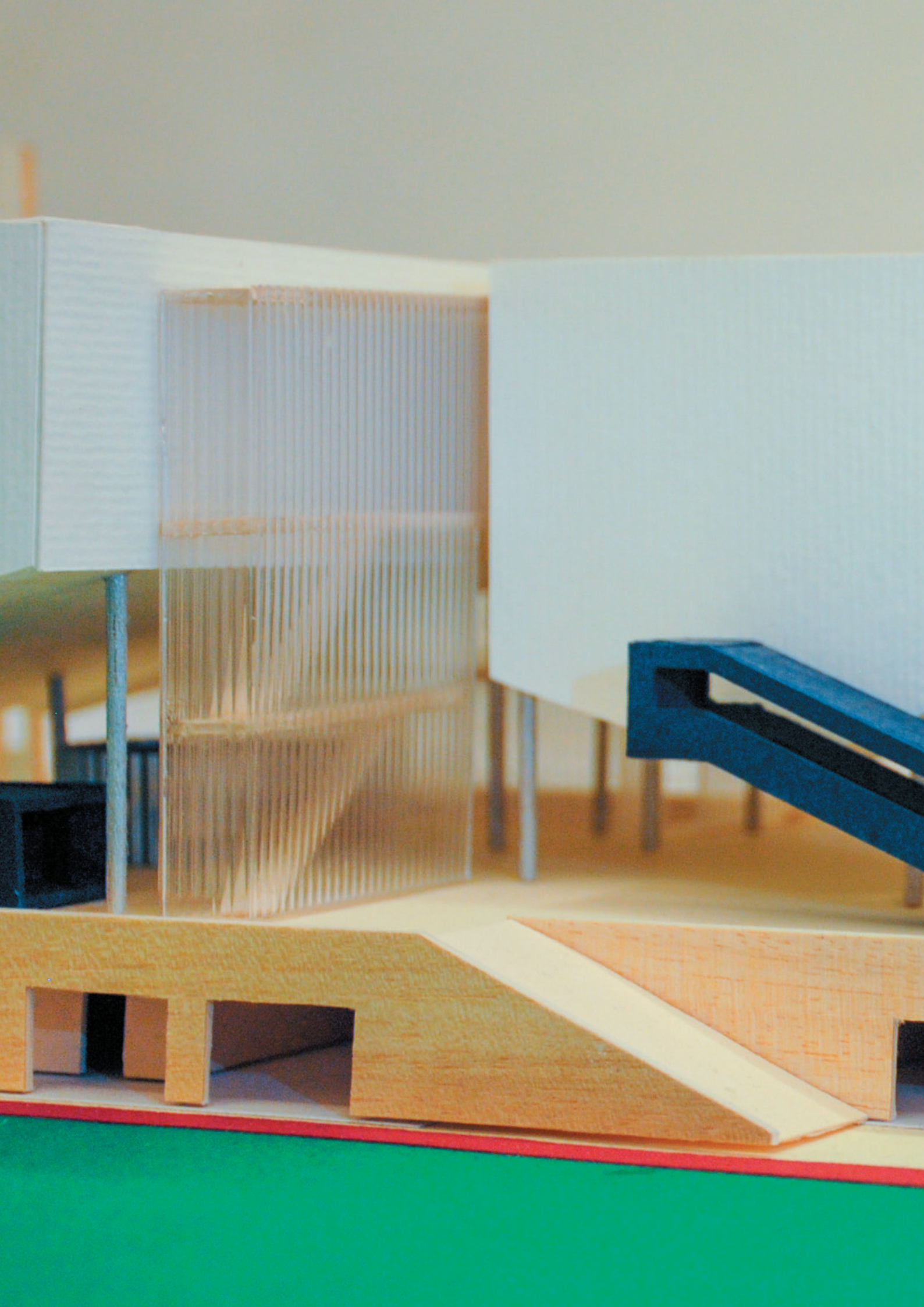
En tot slot de kiosk, een klein paviljoen waar nu iedereen een zakje popcorn kan kopen en je anderen kan ontmoeten.

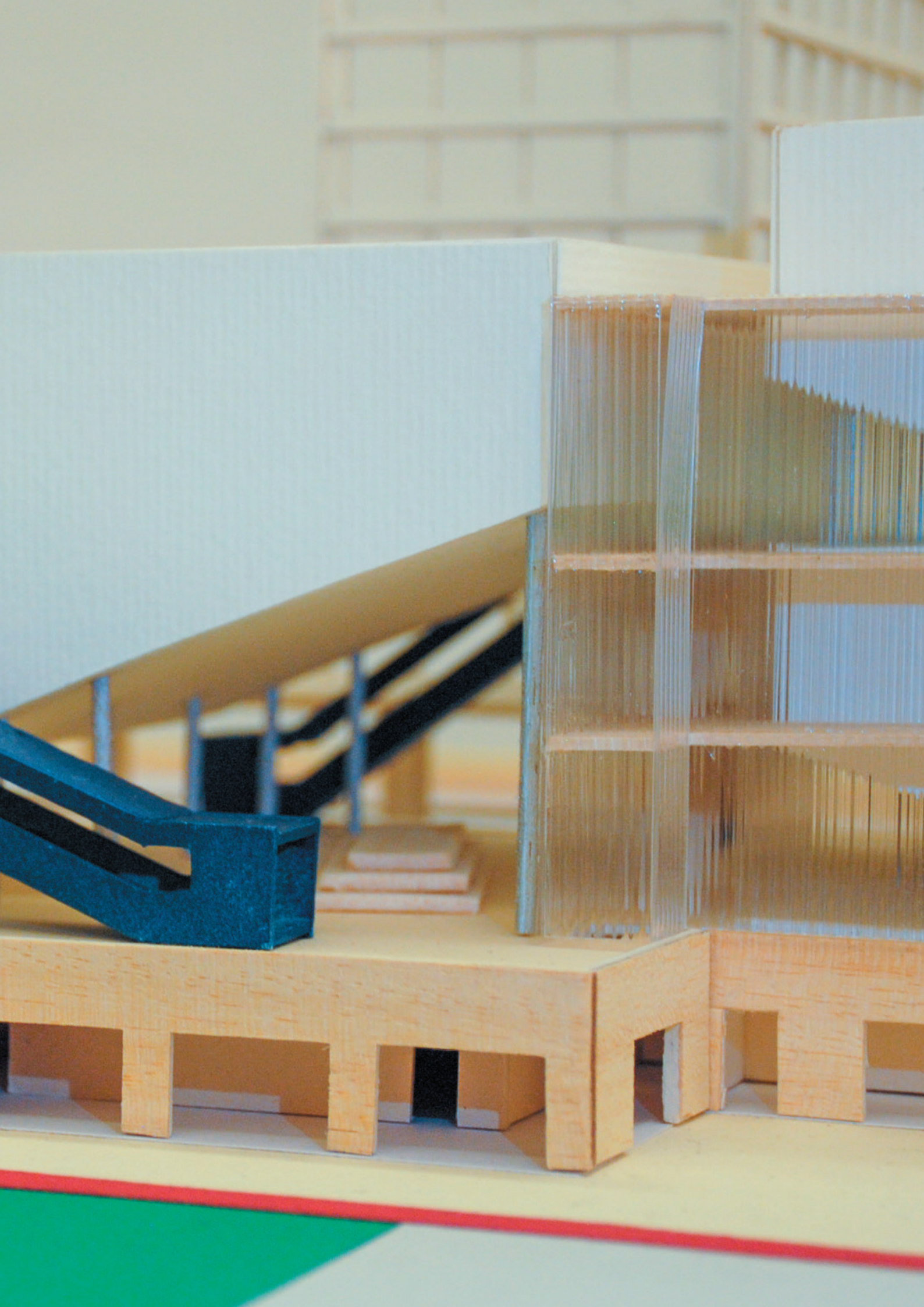
Het proces was een zoektocht, naar een ontwerp en naar mijn profiel als architecte. Het onderzoek was de rode draad voor deze zoektocht. Ik ben telkens terug gegaan naar mijn oorspronkelijke vraag en heb hem verder ontwikkeld. Gedurende het proces begon ik steeds meer te begrijpen dat het niet openbare gebouwen maar publieke plekken zijn die me interesseren.

Halverwege moest het eerste ontwerp plaats maken voor een nieuw idee. Het gepresenteerde ontwerp kan gezien worden als een pleidooi voor het samen-leven in een stad in plaats van langs elkaar heen leven en heeft laten zien hoe dit ruimtelijk gefaciliteerd kan worden.

MET GROTE DANK AAN

De commissie: Tomas Dirrix, Margit Schuster, Elsbeth Ronner en Marius Grootveld.
Tomas voor jouw enthousiasme, tijd en de vele gesprekken en discussies die wij daarmee gevuld hebben. Dank voor je geduld, scherp oog en goeie blik voor esthetiek en het verhaal.
Margit voor je geduld en tijd naar mij te luisteren op alle momenten van het proces.
Elsbeth voor je scherpe vragen en je input die mij geholpen hebben de overkoepelende thematiek in te kaderen.
Marius voor je frisse en kritische blik op het project tijdens het eerste groenlicht en je enthousiasme tijdens het tweede groenlicht.

Team JVST, in het bijzonder Jaakko, Violeta en Madeleine. Voor jullie steun tijdens de academiejaren, jullie motiverende woorden en het vertrouwen.

Het afstudeergroepje: Anouk en Joey, voor de support.

Mijn lieve vriendinnen en vrienden: Sophie D., Luïsa, Sophie M., Marjolijn en Milou. Dank voor alle gesprekken, de steun en vooral alle mooie herinneringen en belevenissen van de afgelopen vijf jaar. Zonder jullie was het niet hetzelfde geweest!
Dank aan Lisa, Yannick en Elisabeth voor jullie steun op afstand.

Mijn familie: Loes, Jan en Jouke: voor jullie liefde, het onvoorwaardelijke geloof in mij en motivatie in alle momenten van dit proces. Lieve Mums, bijzondere dank aan jou, voor de coaching en feedback van het afgelopen jaar. Zoals altijd heeft dat erg geholpen.

Lieve Matz: voor je steun in alle momenten van het proces en het leven, jouw eindeloos geduld, de goeie zorg, de tijd die je altijd weer voor ons hebt gemaakt als tijd bij mij krap was, de afleiding, het meedenken, het opvrolijken dat op sommige (velen...?) momenten heel erg nodig was en vooral voor alle liefde!

5. Bronnen

Literatuurlijst

De Boer, Matthijs: Binnen de stad, Ontwerp en gebruik van publieke interieurs, 2012. Trancity x valiz

Platform Wederopbouw Rotterdam, 2022: <https://wederopbouwrotterdam.nl/artikelen/schouwburgplein>

Rotterdams Publiek: <https://rotterdamspubliek.nl/plekken/plek.php?qid=Q38238761>

Teerds, Hans; Grafe, Christoph; Koekoek, Catherine: Tafelschikking: Reflecties op architectuur met Hannah Arendt (p.2-13) , in OASE 106 2020. Rotterdam: uitgeverij nai010 publishers

Beelden

- 1 Media Store House, 2024: <https://www.mediastorehouse.co.uk/uig/art/painting-sculpture-prints/parade-contrade-piazza-del-campo-siena-9504155.html>
- 2 Muziektent Afrikaanderplein: <http://www.engelfriet.net/Alie/alexmuziektenten.htm>
- 3 Frank van Klingeren, 't Karregat, Eindhoven, : <http://www.marielle.bertymarielle.nl/karregat/karregat.htm>
- 4 Noud Swinkels, 1980: <http://www.marielle.bertymarielle.nl/karregat/karregat.htm>
- 5,6 Lina Bo Bardi, SESC Pompéia Factory, SãoPaolo: <https://arquitecturaviva.com/works/sesc-fabrica-pompeia-9>
- 7 Leeszaal West: <https://minibieb.nl/minibieb/leeszaal-rotterdam-west-4/>
- 8 KDGVS, Centres for traditional music, Bahrain: <https://officekgdvs.com/projects/126>
- 9 Stadsarchief Rotterdam, 1969: <https://wederopbouwrotterdam.nl/artikelen/schouwburgplein>
- 10 Platfrom Wederopbouw Rotterdam, Het Nationaal Archief, Jan Voets : <https://wederopbouwrotterdam.nl/artikelen/schouwburgplein>
- 11 Platfrom Wederopbouw Rotterdam: <https://wederopbouwrotterdam.nl/artikelen/schouwburgplein>
- 12 Platfrom Wederopbouw Rotterdam, Stadsarchief Rotterdam, Ary Groeneveld: <https://wederopbouwrotterdam.nl/artikelen/schouwburgplein>
- 13 Platfrom Wederopbouw Rotterdam: <https://wederopbouwrotterdam.nl/artikelen/schouwburgplein>
- 14 Stadsarchief Rotterdam, West 8
- 15,16,17,18 Koen van Velsen architecten: <http://www.koenvanvelsen.com/nl/projects/274/multiplex-bioscoop-schouwburgplein>
- 19 Lina Bo Bardi, Museu de Arte, São Paulo, 1968: <https://www.sothebys.com/en/videos/lina-bo-bardi-habitat-at-the-museu-de-arte-de-sao-paulo>
- 20 Bioscoop Lumiere: <https://www.joodserfgoedrotterdam.nl/bioscoop-lumiere/>

